

Mezőgazdasági Népoktatás

XIV. évfolyam

(GAZDASÁGI NÉPISKOLA)

Békéscsaba, 1929. július

A GAZDASÁGI SZAKTANITÓK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

Előfizetési díj: egész évre 8 pengő. Az előfizetési és hirdetési díjak a Gazdasági Szaktanitók Országos Egyesületének főpénztára Szekszárd 12,113. sz. csekkszárra küldendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ
NETZ FERENC

Megjelenik augusztus kivételével havonta. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Békéscsaba, postafiók: 43. szám. — Az Egyesület tagjai a lapot tagdíjuk fejében kapják.

ARATÁSKOR.

(N) Nehéz volna megmondani, mikor van a kultúra aratása. Ahányszor egy iskolaévet befejezünk, mindig megrezdül szívünkben az arató hálimádságos érzése és mégis, mintha a mi dolgunk az örök magvetés volna. Aminek az lesz az aratása, ha ez a nemzet újra nagy lesz és hatalmas, ha kifelé újra tisztelni és félni fogják, befelé megbékülnek egymással fiai; újra együtt lesz az egész magyar család s az anyák az örömteljes megnyugvás és biztonság érzésével ringatják gyermekeik bölcsőjét.

A kultúra jó magvető esztendei szinte törvényszerű pontossággal szokták megelőzni a nemzetek újjászületési életszakaszait, mert mindenki érzi, hogy az anyagi újjáépítést a lelkek újjáépítésén kell kezdeni. Az idők biztató jele az a törvényjavaslat, mely a mezőgazdasági népoktatás intézményes megszervezésével mindakettőt hatékonyan kívánja szolgálni. Ebben az elmúlt esztendőben bekövetkezett, amire olyan régen vártunk: a magyar kultúra első magvetője kiállott az élre és szellemének ihletett lendületével suhintotta a földre azt az egy marék magot, amiből a magyar népkultúra valóságos fölényének kell kisarjadni. Még nincs betakarva a mag, kishitűek tétováznak felette és talán titkolt vágyat melengetnek: hátha széthordaná a szél, meg a varjú... Nem fogja széthordani, mert mi rátakarjuk a lelkünk oltalmazó palástját és hisszük, hogy segítségünkre jönnek azok, akik velünk együtt az igazak hitével vallják,

hogy a magyar nép széles rétegeit olyan kultúrával kell felemelni, megerősíteni és a nagy feltámadásra képessé tenni, mely a kultúra mellett jobb életlehetőségeket, egy jobb darab kenyeret is ad.

A megalázott és életfeltételeitől időlegesen megfosztott magyarságra nem pusztán kultúrkérdés ez, hanem a lét, vagy nemlét kérdése. Előfeltétele annak, hogy ellenállhatatlanul átütőképessé fokozhassuk népünk eleven erejét, mely a történelem annyi viszontagságán segítette át a magyar nemzetet és amelynek elhanyagolása egyértelmű volna történelmi céljaink feladásával.

Boldogok vagyunk abban a tudatban, hogy ettől a legnagyobb szerencsétlenségtől, mely valaha nemzetet érhet, nem kell addig tartanunk, amíg kultúránk legfőbb őrizetét az a szellem befolyásolja, mely a mindennapi küzködések realitásai felett és azokon túl, a történelmi realitások iránti érzékének eddig is oly sok fölemelő és biztató jelét adta.

Mi hisszük, reméljük és várjuk, hogy mire még egyszer rendre hull a kalász a szép magyar rónán, a mezőgazdasági népoktatásról szóló törvényjavaslat törvényerőre emelkedik és kisarjad a magyar kultúrának az a magvetése, melynek termését egyszer minden bizonnal Nagymagyarország, az egész magyar család hombárjába takaríthatjuk be.

—

Népünk gazdasági oktatása és a tanyák.

E címmel a Mezőgazd. Népoktatás f. év június havi számában Winter József gazdaköri elnök tollából igen érdekes, a helyzetet jól ismerő, iskoláink működését megértő, valójában pedig igen időszerű cikk jelent meg, melyre a Szerkesztő Úr szíves engedelmével válaszolni kívánok.

Ismerem Winter Bácsit, ha ugyan az Elnök Úral szabad szerénységemnek is így nevezni, — így őszintén meg vagyok győződve arról, hogy a kedves formába öntött gondolatmenetét a legjobb indulat, iskoláink megértő szeretete és csodálatosan nagy gyakorlati érke vezette, mely áthidalásra alkalmas arany középútat keres az iskoláztatás és a tanyai munkásélet szorgosságai között.

Csak széles látkörű egyének tekinthetnek a szűk hétköznapiaságon túl s láthatják meg intézmények, szervezetek kiemelkedő jó, avagy rossz tulajdonságait, figyelhetik meg ezeknek halását a társadalomra, annak egyes osztályaira, s ugyancsak ők a hivatottak arra is, hogy a társadalmi osztályok érzését, hangulatát, kívánságait esetről-esetre meghallgatás elé vezessék.

Ilyen széles látkörű, véleményezésre hivatott egyén a cikkíró is, kinek gazdag élettapasztalatai szerető gonddal becézik a gazdasági népiskolákat, mint földművelő népünk egyik legjobbnak tartott iskolatípusát, de e mellett féltő gondtal simult aggódó tekintetük az akáclobos tanyái udvarokra is, honnan az iskola a munkáskezek némelyikét hetenkint falai közé el-elszólítja.

Részemről tehát igazán hálás vagyok a felvetett kérdésekért. Sietek felajánlani a helyes megoldás keresztlívtele érdekében igénytelen munkásságot, s valóban örömmre szolgálna, ha a tények, a gondolatok és felvetett érdekes eszmék tisztázása után csak egy lépéssel is előbbre vihetjük a gazdasági népoktatás ügyét.

A kiindulás az, hogy a szeptember hó elejétől június közepéig tartó iskoláztatási rendszeren kellene segíteni és változtatni, hogy az iskola jól felfogott érdekei mellett az eddiginél is nagyobb könnyítést adjunk a már fontos munkaerőt jelentő iskolai növendékeknek, illetve szülőik gazdaságának.

E nehéz, fogaik kérdésre már az iskolák szervezése és megalkotásánál is gondoltak. Következményeit már akkor igyekeztek a lehetőség betompítani azzal, hogy a tanévet két részre, nyári és téli félévre osztották. A gazdasági népiskolákban éppen az érdekelték nagyrészenek sürgős elfoglaltsága miatt az őszi hónapokban egész novemberig, valamint tavasszal áprilistől a tanév végéig hetenkint csak egyszer, mindössze egy negyednapra, pontosan csupán 1, a hittannal együtt 5 órára kell feljárni a tanulóknak. A gyermek tehát heti 28 negyednapjából 27-et szülői gazdaságának, a termelőnek és közvetlen munkának adhat, egy negyednapot, vagyis a nappali munkaidő szerény 28-ad részét kényszerül csak iskoláztatására, tehát szellemi előmenetelére fordítani.

A téli félévben, mikor a szülői ház a növendékeket jobban nélkülözheti, az iskolába járás már kibővül heti 2, illetve 3 félnapra, pontosan 10 órai időre. Azon növendékek pedig, kik még jobban ráérnek, ezenkívül háziipari, háztartási, szövészeti stb. tanfolyamok látogatásával

szerezhetnek önkéntes iskoláztatást.

Ezt a helyzetet az iskolázás szigorítására vonatkozó 1921. évi XXX. tc. nemesak méltányolta, de megértő szociális érzéssel kibővítette azzal is, hogy bizonyos könnyítésekkel, indokolt tanév rövidítéssel, esetről-esetre adott felmentésekkel, méltánylást érdemlő körülmények között egyes növendékekre nézve még le is szállította.

Magasabb szempontból nézve tehát a helyzetet, a szervezet megalkotói és a törvényhozók igyekeztek lementni az iskoláztatás terén azon alsó határig, melyen túl már az iskola és a közérdek szempontjából tényleg nem mehettek.

A mindennapi iskoláztatás után, mikor a 11–12 éves gyermek a hét 6 délelőttjét és legalább 1 délutánját fordítja a tanulásnak, valóban óriási könnyítést jelent ez úgy a gyermekesereg, mint azok szülőire nézve. Eltekintve más iskolák, pl. a polgári vagy középiskoláktól, még az iparostanonc iskolák és az inastartó iparosokkal szemben is lényeges előny ez, mert ott nincs nyári félév és a sokszor keservesen tartott inas, vagy gyári munkás-tanuló egész éven át nemcsak heti 3 félnapon jár az iskolába, de gazdája a leckék megtanulása vagy a rajzok elkészítésére még külön tanulási időt is köteles tanoncának biztosítani.

Ha a gazdasági népiskolákban eltörölnék a nyári félévet, vagy alaposan megrövidítenék azt, tagadhatatlanul havi 1 negyednap, a be- és kijárással átlagban egy és fél nappal többet dolgozhatna a serdülő gyermek szülőjének vagy akár gazdájának, így néhány pengő értékű fizikai munkával a termelés nyerne. Ez tény és belátható előny.

De vajjon tényleg többet dolgozik-e, valóban előnyt jelent a gyermek és a közre nézve az időnek ilyenmő kihasználása? A heti 27 negyednapos, sokszor robot-szerű munka után nem üdülés a változás, a szellemi felfrissülés, a környezet hatása, mely az újabb munka könnyebb és gyorsabb végzését eredményezi? A heti egy negyednapos iskoláztatást nem érdemli, nem szolgálja meg szülőitől a gyermek, ki jövője és könnyebb boldogulásáért, szellemi szükségletéért jár az iskolába? Vajjon e negyednapon, mikor az iskolai összefoglalások, az egész évi tanulási anyag átvétele, a megindult érdekes gyakorlati és szemléleti oktatások folynak, nem nagyobb előny az iskola, mint a bármikor megtalálható mező munka, avagy állatorvzés?

Nem vitatom, nem feszegetem, nem is részletezem ezeket. Megjegyzem, hogy nyári félév nélkül a gazdasági népiskola csak néhány hónapos szerény tanfolyam, de nem iskola lenne, melyen kevésbé segítene azon körülmény, hogy tanulói télen át, ha ugyanis ruhájok van és a rossz idő, valamint különféle okok miatt újabb kibuyókat nem keresnének, akár mindennap is látogatnának. Ily iskolázási rendszer mellett a tantermek számát kellene megháromszorozni, a tanerőket négyszeresére emelni, hogy a tanítványokat elhelyezni és foglalkoztatni tudják.

És ha elmúlt a tél, az év többi hét hónapján át a tantermek kihasználás nélkül állnának. A sok tanerő pedig mit is csinálna? Oly munkakörre szorítkozna, hogy kellemes látogatásokat végeznének a tanyavilágban, bírálja tanítványaik és szülőik munkáját, buzdítva, serkentve őket a több és jobb terme-

lésre, nagyobb munka és szorgalomra stb., de melyet ők az évek csak 5-6 hónapjában teljesítenek.

Tetszetős, kényelmes, így könnyű is volna az ilyenemű iskolázás a növendék, azok szülői, különösen pedig a tanerőkre nézve. Hozzávehetnők azt is, hogy el kellene engedni az iskolai gyakorlóterület is, mert ezek csak gondot, munkát adnak, kezelősök, mintaszerű vezetősök terhet, felelőséget jelent, egyúttal véve a gyakorló terület kezelése köránt sem oly kellemes foglalkozás, mint az esetleg utinaptó szerinti tanya és udvarszemlék.

Isten őrizzen azonban ilyen iskolától és az ilyen rendszertől! Ez nem haladás, nem fejlődés, de hátrázottan visszaesés lenne. Ilyen pazarlást, ilyen fényűzést egy állam sem bírta ki, nem különösen a mi széldarabolt, százféle sebtől vérző Csonkahazánk. Drága költséggel épült tantermeket csak 5-6 hónapig használni akkor, mikor a legszerűebb elemi iskola helyiségei állagban mindennapi, továbbképző, iparostanone, levante, ifjúsági, egyházi és sok más ilyenemű oktatási célokra túlon-túl igénybe vannak véve, mikor minden vonalon a teljes kihasználás elve az irányadó, mikor a nemzet minden tagjának a szorgalom és munkából kétfőzőt részt kellene kivenni, mikor az ország érdekében a közlisztviselőtől, tanító, tanártól kezdve az utolsó munkáskézig az eddiginél többet várnak és követelnek ilyenemű megoldásra gondolni, ilyenemű tervet támogatni nem szabad.

A mi tantermeinkre nem 10-15 tanítvány, de majdnem 200 növendék esik. A mi tanerőink mind gyűke átlag 150 tankötelest tanít, tehát nem családi nevelői 5-6 tanítványnak. Mégis hányan sokallják az iskolázási költségeket, hány helyen huzódoznak egy-két tanterem felállításától is.

Hasonló természetű kérdés az iskolai gyakorlóterület elengedése is. E tetszetős eszme külföldről származik. Nálunk nagyon szeretik a külföldet utánozni. Sokan igyekeznek a külföldi példát minden meggondolás nélkül a mi különleges viszonyaink közé átültetni. Ez azonban nehezen megy, sokszor fiaskóval is végződik. Állítottak fel külföldön gyakorlóterület nélküli gazdasági iskolákat, de tudni kell, hogy ezek működéséből kezdenek már nagyon is hamar kiábrándulni. A praktikus Németország szaklapjaiban mindgyakrabban hagzanak fel panaszok a gyakorlóterület hiánya és az ezzel járó egyéb kellemetlenségek miatt. A német közvélemény már mindgyakrabban követeli, hogy az elméleti oktatást a tantermi szép előadásokat a gyakorlatban is mutassák be az iskolák és a tanítványok révén igyekezzenek az életbe is alkalmazni.

Nem volna tehát nagy értelme, így jövője sem az ilyenemű gazdasági iskolázásnak. Meglevő, 32 éves intézményünket, mint magyar talajból nőtt iskolarendszert igazán kár volna e bizonytalan kísérletezésnek kitenni.

Valahogy más módon, más eszközökkel kellene tehát a két érdekelt, t. i. az iskola és a szülő kívánságait kielégíteni. Más úton-módon volna kívánatos a vélt kivezető utat megkeresni.

Erre vonatkozólag is történtek már a múltban kísérletek, de ezek eredményei csak további óvatosságra intenek az engedmények terén.

Megkísérelték egy éves mindennapi iskolázással pótolni a három éves tanulási rendszert. Az elemiből kikerült 12 éves gyermekeket, kik a tanulás és az is-

kolázásban még benne voltak és akik még odahaza figyelemreméltó munkarót nem köpezhettek, egy évig mindennap járták a gazdasági iskolába, hogy 13-14 éves korukban az iskolázatás alól mentesüljenek. A kísérlet tetszetős volt, de céljai és eredményeiben nem vált be, mint az a rendszer sem, mely külön eseléd-, külön gazda növendékekkel, a nappali tanításnak estére lételével próbálkozott.

Már sokkal elfogadhatóbbnak bizonyult olyan megoldás, hogy a beltelki gazdasági iskola azon növendékei, kik a tavaszi sürgős munkák miatt a távoli tanya-ra költözködnek, így az iskolából évközben kilépni kényszerülnek, a legközelebbi tanyai iskolával kapcsolatos gazdasági továbbképző iskolába léptek és ott fejezték be a tanévet.

Ujabbban a külsőségeken, tehát a tanyai központokban is épülnek az iskolák. Itt tehát az iskola megy ki a tanítványok közelébe, a tanyai világba. Ezáltal is gyakorlatibb, elviselhetőbb az iskolázás.

De e kísérletek és megoldási tervek mindannyian meghagyják a törvényes tanítási időt, vagyis azt az oktatási minimumot, amit a magyar nemzet polgáraitól elvár és magasabb szempontból joggal meg is követel.

Részemről tehát nem általános intézkedéssel, de inkább helyi vonatkozásokban igyekeznek a vélt nehézségeken segíteni. A mai rendszer mellett számtalan esetben látom, hogy a tanítványok a tanév végéig dí-eséretes pontossággal járnak az iskolába. Tudok esetekeket, hogy kertészkedő helyeken az iskolába beírt növendékeknek 50 százaléka, 10 hónapos tanév mellett egyetlen egyszer sem mulasztott. Voltam oly iskolai vizsgán, hol 720 növendék adott számot ugyan-csak 10 hónapos tanévi munkásságról. Vannak helyek, hol a növendékek nagy része mezőgazdasági gyárak és más ipartelepeken, nem pedig szülőik gondozásában keresik meg kenyerök nagy részét. Ily helyeken is valóban esodás pontosságot tapasztaltam munkaadó, szülő, tanítvány részéről, belátva, hogy heti egy negyednap igazán nem megerőltető áldozat az iskolázatásért.

E felhozott néhány eset is igazolhatja, hogy az iskolázatási rendszer még sem oly rettenetes rossz, általános vonatkozásaiban nem olyan terhes, hogy azon mindénáron és sürgősen változtatni, könnyíteni kellene.

Ismétlem, én a helyi viszonyokat temém mindenütt alapos megfigyelés alá. Itt kerülne elő a hiba. Vajjon nem volt-e eddig is laza, vagy könnyelmű az iskolázás? Helyes volt-e a rendeletek végrehajtása, a felmentések kezelése, általában pedig a megkívánt és elvárható minimum teljesítése? Nem esett-e az iskola vagy a hatóság abba a hibába, hogy a kis ujját mutatta és most az egész karját követelik? Történt-e gondoskodás, hogy a kiköltöző tanyasiak munkahelyükhöz közel, tehát kényelmesebben legyenek elegendő törvényiszabta iskolázási kötelezettségüknek? Vajjon a gazdasági iskola és gyakorlóterülete, annak felszerelése, az abban folyó oktatási munka olyan-e, hogy arányban van a köz által adott áldozatkészséggel, vagy ez az áldozatkészség még mindig várta magára?

Ilyen és hasonló részletek megismerésével tisztázódna a helyzet és elő is kerülne a helyi megoldási mód is, enyhülhetne a feszültség, amí az iskola és

gazdaközönység közé a nyári félév betartása miatt került.

És ahogy én Winter elnök urat, ami megértő, jó barátunkat és az ő gazdaköri tagjait, kedves munkalársait ismerem, meg vagyok győződve, hogy szerény válaszaomat olvasva, azon gondolkozva, nekem is igazat adnak, mikor az állam és a törvény engedmé-

nyeivel szemben — részükről is engedményt, néhány negyednapos iskolázást kérek fiaik és leányaik, kis szolgálók részére, vagyis az eddigi rendszert a jobb eléréséig fenntartani kívánom.

Öszinte tisztelettel:

Géher Lajos

A Gazdasági Szaktanitók Országos Egyesületének választmányi- és közgyűlése

Július 2-án választmányi és 3-án népes közgyűlést tartott a G. Sz. O. E. Budapesten, a közgazdasági egyetem nagytermében. Nagy Károly egyesületi elnök vezetése mellett. A választmány túlnyomólag ügyviteli kérdésekkel foglalkozott, majd részletesen megvitatla a közgyűlés elé terjesztendő indítványokat és előkészítette a másnapi díszgyűlésnek ünnepies kereteit, dr. Czettler Jenő díszelnökké és dr. Laurenty Vilmos díszlaggá avatásához.

A közgyűlésen az ország összes szaktanitói és szaktanítónői csaknem teljes számban megjelentek. A közoktatásügyi minisztert dr. Zsarkó Pál, a minisztérium szakoktatási ügyosztályának főnöke képviselte és ott láttuk Géher Lajost, a gazdasági népoktatás országos szakfelügyelőjét.

Nagy Károly elnöki megnyitójában rámutatott azokra a súlyos feladatokra, melyek a mezőgazdaság jelenlegi válságos helyzetében a szaktanitói kar vállaira nehezednek és arra kérte a testületet, hogy oktató tevékenységével és az iskolai gazdaságok jó példaadásával igyekezzen a kistermelők százezreit a több és jobb művelési munkát igénylő, de több és biztosabb jövedelmet ígérő termelési ágazatok felkarolására bírni. Az adott helyzetben a szaktanitói testületnek a legszélesebb néprétegekre kiterjedő nevelő befolyását tartja szükségesnek abban az irányban, hogy népünk a háborús és inflációs időkben túlfokozott igényeit összhangzásba hozza jelenlegi szegénységünkkel és gazdasági szorongatásunkkal. A magyar nép kezébe is olyan fegyvereket kell adni, mondotta — mint aminőket ellenünk használnak. Nem lehet vérrrel szerzett ezer éves hazánk véréjétkkel öntözött vetése idegenek prédája, ellenségeink állandó zsákmánya. Ezután a szaktanitói testület nevében meleg szavakkal üdvözölte a kultuszminiszter képviselőjében megjelent dr. Zsarkó Pál szakoktatási ügyosztály főnököt.

Dr. Zsarkó Pál az üdvözlő szavakra adott válaszában hangsúlyozta, hogy mint a szakoktatási ügyosztály főnöke, egyszersmint első munkása is akar lenni a mezőgazdasági népoktatás ügyének, mely a népnek a kultúra mellett jólétet adni hivatott. Bizik abban, hogy a testület néprétegeinek munkáját a nép szeretete fogja átmelegíteni, mert a pedagógia nemesak az észnek, hanem a szívnek dolga is. Aki a nép gyermekeit nem szereti, tanítani sem tudhatja. Ezzel a hatalmas erővel kell odakapcsolni, a szükség szerint visszavezetni a népet a faluhoz, mert a falu és annak romlaltan, egészséges népe az ország legbiztosabb erőltényezője. A nagyvárosi empóriumok felszívják az egészséges falu népét és nemesak konstruktív lel-

kiségétől, hanem fizikai egészségétől is megfosztják azt s rövid pár év alatt ezek az elemek adják a tudóvész áldozatainak ijesztő kontingensét.

A gazdasági népoktatás közvetlen kapcsolata van a földdel, ahonnan lelkek és nőnek ki, melyek a kultúra emelői táplálkoznak. Ennek a magyar földről sarjadt, jellegzetesen magyar iskolának kezében vannak az eszközök, melyekkel egészséges és gazdaságilag kultúrált népet lehet és kell teremteni. Ott ahol kell tehát ezen iskoláknak adni, melyekben állandóan a kultúra és hajlékot talál az a szellem, mely felemelni és erősíteni kívánja a magyar föld népét a nemzet javára. Üdvözli a gazdasági népoktatás oktatótestületét, melyet ezekért a nagy célokért való áldozatos munkásság szelleme inspirál, és biztosítja a testületet arról, hogy ebben a nemes munkájában a legmesszebbmenő támogatásra számíthat a Miniszter úr és az ügyosztály részéről.

A közgyűlés meleg óvációval jutlatta kifejezésre az ügyosztályfőnök lelkes szavaival való teljes egyetértést.

A bírári, szerkesztői és pénztárnoki jelentések kapcsán kimerítő megvilágítást nyert az egyesület múlt évi tevékenységének minden részlete. Az év eseményéből örömdetes mozzanatként emelkednek ki: az egyetemes tanügyi kongresszusnak az önálló gazdasági népoktatás érdekében elfoglalt pártoló állásfoglalása, a tanügyi kiállítás szép sikere, az egyesület hivatalos lapjának megerősödése, a Rádlí alapnak több, mint 6000 pengőre történt gyarapodása, könyv és gyűjteménytár anyagának tekintélyes emelkedése. Minden lehető elkövetelt az egyesület elnöksége a Tamási-féle illetményrendezés méltánytalanságainak orvosoltatása s legalább a szerzett és régen élvezett, tehát jogszerű állapot visszaállíttatása érdekében, de sajnos, ezen akció eredményeként a mai napig csak megértő és jóindulatu kijelentéseket könyvelhet el a testület, mely mindenkor hagyományos mérsékletével és az országos intéző körök iránti teljes bizalommal kezelte ezt a kérdést, de nem palástolhatta elkedvetlenedését és súlyos aggodalmait a méltánytalan illetmény esonkítás azon sajnálatos következményéért, hogy az agrárállamunkban oly fontos szaktanitói pályára ma már még akad jelentkező. Kétségtelen, hogy ez a szomorú állapot a legnagyobb mértékben veszélyezteti a készülő mezőgazdasági népoktatási törvény rendelkezéseinek végrehajtását is. Mindazonáltal a testület a legteljesebb bizalommal viseltetik a kultuszminiszternek azon tervezete iránt, melyel a mezőgazdasági népoktatás ügyét törvényhozási úton kívánja újjászervezni és országos vonatkozásban érvé-

nyesíteni az önálló gazdasági népiskolák három évtizedes munkásságának eredményeit.

Az indítványok során foglalkozott a közgyűlés a továbbképző gazdasági népiskolai óradíjak rendezésének kérdésével. Az egyesületnek azon tagjai, kik ezen iskolák tanfelügyelési iskolalátogatásait végzik, lépésről lépésre visszásságokkal találkoznak az óradíjak megállapítása és kiutalása terén. A Gazdasági Szaktanáítók Országos Egyesülete ezért felkerjesztéssel fordult a Közoktatásügyi Miniszter úrhoz az óradíjaknak pengőértékben való egyöntetű megállapítása érdekében, hogy megszűnjön az a törvényhatóságoként eltérő gyakorlat, mely szerint egyik helyen a 11500-as, másikon a 17000-es szorzószámot alkalmazzák az aranykoronáról papírkoronára és ezen át a pengőértékre való átszámításánál. Ugyancsak méltányosnak találja az egyesület, hogy e rendezés kapcsán a gazdasági szaktárgyak óradíja egy színvonalra emeltesse az ipariskolai óradíjakkal, vagyis heti egy tanítási óra után évi 75 pengőben legyen megállapítva, hogy kifejezésre jusson a tanítói munkának az azonos fokozatu iskolákban azonos értékelése és díjazása.

Elhatározta a közgyűlés, hogy a világháborúban elesett szaktanáító hősök emlékére megfelelő módon megörökíti. A Rádlí alapot tovább gyarapítja és végleges felhasználásáról később fog határozni.

Egyhangú lelkesedéssel fogadta el a közgyűlés azt az indítványt, hogy a központi szolgáltatott lelkes ügybuzgalommal teljesítő Belle Lajos szaktanáítónak igazgatóvá leendő kinevezésében jusson kifejezésre fáradhatatlan munkásságának értékelése.

Viléz Boeskö András tartalmas előadását a gazdasági népiskoláknak a gazdasági életre gyakorolt hatásáról a közgyűlés tagjai feszült figyelemmel hallgatták végig.

A részleges tisztújítás eredményeként pénztárnok lett Vranay Kálmán, szerkesztő Netz Ferenc.

Végül az iskolai belső munka eredményességének fokozása céljából három, egyenként száz pengős pályadíjjal tüzött ki a közgyűlés a következő tárgykörökben:

1. A gyakorlati leánynevelés főbb szempontjai, eszközei és módszere az önálló gazdasági népiskolákban.
2. Az önálló gazdasági népiskolák eredményes működésének feltételei.
3. Az önálló gazdasági népiskolai fiúövendékek háziipari oktatásának anyaga és módszere.

A közgyűlés tárgysorozatának kimerítése után díszgyűlés keretében dr. Czettler Jenő képviselőházi alelnököt díszelnökkévé, dr. Laurentzy Vilmos egyetemi magántanárt dísztagjává avatta a Gazd. Szaktanáítók Országos Egyesülete. Az ünnepelteket külön-külön hármassal küldötség vezette a gyűlésterembe, hol Nagy Károly elnök üdvözlő szavai után Krafesik Gábor egyesületi tag a következő nagyhatású beszéd kíséretében adta át az ünnepelteknak a vitéz Gyutay István

által készített művészi kivitelű okleveleket:

Mélyentisztelt Hölgyeim és Uraim!

Ugy érezzük, hogy a hatalmas tölgy lombos koronájával lehajolt a tövénben illalozó szerény ibolyához, hogy azt melengesse és világosságra emelje.

Mikor közzgazdasági életünk legmagasabb orma ráhinti a magasság világitó és melengető sugarait közzgazdasági életünk legkiterjedtebb faktorának — végső ugyan, de méhét alkotó sejtlömegére, a gazdasági népiskolára: örömmre, ünneplésre jön össze annak munkás csapata!

Ritka esemény ez a gazdasági szaktanáítóság életében, mert aki mindig, mindenütt csak a nehéz ugart löri, annak oka is, alkalma is, ideje is kevés az ünneplésre.

Amikor azonban dr. Czettler Jenőt és dr. Laurentzy Vilmost körünkben üdvözölhetjük, nemcsak mint alkalmi érdeklődőket, de ragyogó tettekben önként megnyilatkozott vallomásaik alapján, mint munkatársakat: szívünk gazdagon telik meg örömmel, — lelünk megújulva röppen a hétköznapi szűréséből a magasba, egészen a színes ünneplésig.

Ünnepelünk, mert dr. Czettler Jenő és dr. Laurentzy Vilmos urakat tagjaink közé iktatjuk. Díszül rájuk adjuk a mi nekünk legbecesebb, legszebb, megajánlván dr. Czettler Jenő úrnak a m. kir. gazd. szaktanáítók orsz. egyesületének díszelnökségét, dr. Laurentzy Vilmos úrnak a m. kir. gazd. szaktanáítók orsz. egyesülete dísztagságát.

Mélyen tisztelt és szeretettel megbecsült Uraim!

A mi ünnepségünk munkás szívek hálás ünnepe!

A mi ünnepségünk ősi tüzek melegénél hevült, levendula illatos, magottermő virágokkal ékesített.

A palást, mit nyújtunk, egyszerű, de díszét nemes munka verejtéke gyöngyözi, — milliók javának színes reménysége hímezi, — hála és szeretet harmatozza. Amikor átnyújtjuk, áhítatos imára nyílik ajkunk: Áldja meg a jóságos Istenünk azért, amit eddig tettek, adjon erőt és kitartást, hogy még sokat tehessenek azért a nemes ügyért, melynek eddigi mellőzésénél csak a fontossága nagyobb.

Dr. Czettler Jenő közéletünknek annyira kimagasló, díszes tagja, hogy őt és alkotásait ismertetni nem kell.

Csodálatos elme, mely a magasságokat szárnyalja, és a mélységeknek súlyos problémáit mégis tünneményes biztonsággal látja.

Ez már csak a legnagyobbak képessége!

Istennek áldása szenvedő hazánkra!

Nem tudom, hogy ki benne a nagyobb: a politikus, vagy a közzgazdász?!

Megbecsült, vezérlő egyénisége a politikai életnek, de amellet örökéletűek gazdatársadalmi és gazdakulturális alkotásai, melyek hozsannázva hirdetik nagyságát.

Nagy lelke azonban a maga teljességében, szédítő ívelésében és káprázlató világosságában az Országos

MAGYAR MAGTENYÉSZTÉSI R. T.

SÜRGÖNYCIM: GRANARIUM

KÖZPONTJA: BUDAPEST, IV, SZÉP-U. 1

Monori Mag

MONORI MAGKERESKEDÉSE

BUDAPEST, IV, KOSSUTH LAJOS-U. 3

Fajtisza, fajazonos, magas csiraképességű, gazdasági, konyhakerti és virágmagvak. Hollandi virághagymák, növényvédelmi szerk, műtrágyák, kerti szerszámok, stb. Árjegyzékeket ingyen és bérmentve küldünk.

Tanügyi Kongresszus szakoktatási osztályán nyilatkozott meg, emez egyszerű, de évtizedek agrikultrális programját előre kijelölő, mélyenszántó szavakban:

»Szakoktatási intézményeink között — fontosságát tekintve — ma a legelső az alsófokú gazdasági oktatás, tehát a gazdasági népiskola!«

Dr. Laurentzy Vilmos dr. Czettler Jenő nagy lelkének világos meglátója, bölcs megértője, fáradhatatlan követője, nagy eszméinek hűséges, kitartó és megbízható testesítője.

Az ország tanügyi kongresszus szakoktatási osztályán éles megvilágításban mutatta be a gazdasági népiskola munkáját és kijelölte azt a méltó helyet, melyet a gazdasági népiskola eddigi szakszerű, sokoldalú és szívós munkásságával már régen kiérdemelt magának a gazdasági szakoktatás keretei között. Értekezése megértést és tiszteletet parancsolt még a kicsinyeskedők lelkében is a gazdasági népoktatás iránt.

Gazdasági népoktatásunk mai formájában mintegy három évtizede született az arra egyedül hivatott kultuszminisztériumban, bölcsen látó, melegen érző, nemem szülőktől, de dajkálásba mostohához, — sokfejú és kevés szívű mostohához: a községhez került.

A mostohától elpusztulhatott volna, de meiletté állott nevelőapja, a tanítóság színe-javából kiválogatott, formailag és tartalmilag minden kritikát kiálló módon szakvizsgázott gazdasági szaktanító, kinek önfeláldozó munkássága elpusztulni nem hagyta.

Életeknek harcos munkássága, lelkes kitartása és nagy önmelegtagadása kellett ezek életbentartásához. És mert az iskola anyagilag alátámasztva vagy egyáltalán nem volt, vagy nagyon soványan: a gazdasági szaktanító életenergiájának teljes feláldozásával sem tudta azzá fejleszteni, amivé akarta, — amivé kell.

Itt kezdődik a gazdasági szaktanítóság tragikumja, mely máig csak fejlődött, — fejlődött odáig, hogy már jelentkező is alig akad e pályára.

Valjon egyszer eszébe fog-e jutni valakinek, hogy megszámlálja a gazdasági szaktanítóság eddig élvezett egyetlen jutalmát, — a sok fakeresztet, amelyek anynyi derék életnek oly korai letörését jelzik?! Azt hiszem, nem kutatná tovább annak okát, hogy nincs jelentkező e pályára és talán nem új formák kidolgozásában keresné e kérdés megoldását.

Pedig ezt meg kell oldani!

Mert a költők könnyei elsírhatják, a szónokok nyilait ostromolhatják Trianont, de annak lerombolásához a biztos útát elsősorban a jó gazdasági népiskola kövezheti, mert működésével a legközvetlenebbül fogja át azt a nagy tömeget, mely az élető és erőforrás adó anyagot termeli.

A gazdasági népiskola a falu gazdasági kultúrájának egyetlen alkalmas fészke és közigazgatási életének egyedül hivatott kohója.

A nemzet kincse, a fiatalság a legveszedelmesebb korban jut kezébe. Lelkének virágát a meleg otthon és az eddigi iskolák kiszínezték szépre. A gazdasági népiskola feladata, hogy e virágok az életre értékesen és hasznosan termékenyüljenek.

Közigazgatási életünknek a falu mélyéből jövő hullámai már helyzetüknél és felületüknél fogva is először a gazdasági népiskolát érintik. Itt surlódnak össze közigazgatási életünknek különböző alanyai, itt tisztulnak meg hasznosra és az érvényesüléshez szükséges formába simítva kerülnek a gazdakörön át a gazdaközönséghez, az ellentéteknek egészséges ki-

egyensúlyozásával.

Ime néhány példa, mely most izzik az iskola nagy kohójában:

A búza árának aggodalmat keltő fejlődésére a gazda megtorpan és öklét a kormány felé rázza. Felüti fejét a politikum, mely a maga kis peccenyjét a népszennvedély tüzénél szereti megsűtni.

A gazdasági népiskola megértő türelemmel irányítja a gazda tekintetét Trianon felé, mint minden bajok forrására, és rásimogatja a megértést, hogy a takarékos, szorgalmasan és észszerűen dolgozó gazdának nincs oka kétségbeesnie.

A gazda és a gazdasági munkás közötti ellentétek egyre élesebbek és már eléggé hangosak is. Mindkettő nehezen mond le a háború utáni időkben gazdagon kielégített és e közben megnőtt igényekről. A gazdasági népiskola, mint a falu reális pszichéjének legjobb ismerője, mindig megláthatja a kellő pillanatot, amikor megvilágíthatja előttök a mult komoly gazdájának és munkásának patinás értékét és a konjunktúra lidérfényétől elvakított gazda és munkás téhaságát, erkölcsi és anyagi szempontból.

A gazda méltányossága, a munkás megértése, a munkásnak a téli időt is felhasználó munkálkodása elsimíthatja az ellentéteket és az egymás ellen szorult öklök barátságos, megértő tenyérre nyílnak, melyek egymást fogva, csodás erővé válnak belső építésre, félelmetes fegyverre Trianon rombolására, mint minden bajok forrására.

Világpiaci jelenség a pénz elvonultsága, zárkózottsága, pedig a pénz a termelésnek, építésnek sine qua non-ja. Dollárlázban ég a megye és község mintájára már az utolsó tanyás is, aki áhítatosabban esedezik már a dollár-kölesön után, mint a jó májusi eső után.

A gazdasági népiskola hozzázűmmög a gazdának, a munkásnak a lelkéhez, emlékezteti őket arra a csodálatos teljesítményre, mit a magyar nemzet a világháborúban vért és pénzzel áldozott. És memyire gyengék, mennyire kishitűek kezdünk lenni a most folyó gazdasági háborúban! Pedig ez vért nem kíván, pénzáldozatot is alig, csak helyes beosztást, Micsoda győzelmet jelentene ellenfeleink felett minden holt után csak egy O. K. H. részvény, mely befektetésnek is jövedelmez annyit, mint a föld. És micsoda lehetősége a belső építésnek, fejlődésnek és milyen biztató érteleme a Trianont gyilkoló legbiztosabb szernek!

A kohó izzik, mindig izzik, csak anyaga változik a szükség szerint, mindig megfelelő időben.

Ime a falu gazdasági kultúrájának kicsi fészke, a gazdasági népiskola, közigazgatási életünk kihullámzásainak helyes érvényesüléséhez így munkálgatja a talajt, fejleszti a légkört és szabályozza a hangulatot, a végső pontokon, talán a legfontosabb pontokon.

Hol a tárogató bús-panaszos hangján, hol az önérzet meleg becézgetésével, hol a félrevert haragnak fejjajduló hangján, mert a pedagógus, aki a lelket jól ismeri, meg tudja választani az alkalmas hangszert.

A gazdasági népiskola feladata gyönyörű, hivatása szinte fenséges! Azonban területe nagy, anyaga óriási. Munkája órákban ki nem fejezhető, — testet sorvasztó, lelket kimerítő, mert állandóan örli mindkettőt. Ki fogja ezt elvégezni, mikor a sorok ritkulnak, pótlás nincs, az öregek fáradtak, csalódottak? Pedig e feladat halasztlást nem tűr, most a legsürgősebb, mert Trianon áll!

És amikor az emberek nagyjait is hidegen hagyja

e nagyra hívatott intézmény és embereinek szinte halálos vergődése, a gondtól, aggodalomtól komor égen megjelenik a fényes üstökös, dr. Czettler Jenő és a ragyogó esillag, dr. Laurentzy Vilmos. . . . Szárlgatjuk könnyeinket, élesztgetjük reménységünket és imádkozunk: Áldunk Téged jó Istenünk a megvigasztalásért. Kérünk, hogy áldd meg nagy miniszterünket, gróf Klebelsberg Kúnót és engedd, hogy gondoskodó jóságából e kicsi csapatnak, a gazdasági szaktanítóságnak is jusson, mely mindig tántoríthatatlan hűséggel van hozzá. Áldd meg szívünk érzelmeit, hogy méltóképen fogadhassuk és szerethessük új munkatársainkat! Díszelnök úr, Dísztag úr: Isten hozta hozzánk !, . . .

A Krafcsik Gábor beszéde nyomán könnyekig meghatott dr. Czettler Jenő és dr. Laurentzy Vilmos meleg köszönő szavakkal vette át a díszelnöki, illetve dísztagi oklevelet. Dr. Czettler Jenő válaszbeszédében egyebek közt a következőket mondotta: Mint hívő keresztény hiszek az Isten végzetserű rendelésében. S amikor ma az Önök hivatásának legszebb templomából, az áldással ékes földről jöttem, útközben azon gondolkodtam, az Istennek milyen különös, kifejűl útjai hoztak össze engem a szaktanítói testülettel éppen ebben a teremben, hol 5 évvel ezelűtt, ugyanezen a napon avattam fel a mezőgazdasági tudományok első magyar tudorát! Ma én az Önök diplomáján ugyanazokkal az elfogódott érzésekkel veszem át, mint ama fiatalember akkor az enyémet átvehette. A magam helyzetét annyival súlyosabbnak találom, mert úgy érzem, nekem ezért a diplomáért holtomig szakadatlanul vizsgáznom kell a szaktanítói testület előtt és az ország színe előtt arról, miképpen szolgálom tetteimmel a nemzet kulturális és gazdasági megerősödését. Multam legyen esküvésem arra, hogy a mezőgazdasági szakoktatásnak tudományos és gyakorlati értékét legalább oda törekszem emelni, ahol az ma már a kevésbbé jellegzetes agrikulturn államokban is van. Lehetetlen, hogy éppen Magyarországon, ahol minden foglalkozási ág tele van doktorokkal, csak a föld nélkülölözze a mezőgazdasági tudományosság szükség-

szerű érvényesülését. Véget ért az az idő, amikor azt hittük, hogy a mezőgazdát szubvenciókkal életben tudjuk tartani. A mezőgazdaság részére existenciát és e fölé kultúrát kell építeni s ezt csak alapos és rendszeres munkával lehet biztosítani. Ebből a szempontból értékelem a felső és középfoku gazdasági szakoktatást, de úgy találom, hogy a népjólét fokozása céljából a tennivalók súllypontja az alsófokú, népies szakoktatáson nyugszik. Földbirtok reformmal talán lehet ideig-óráig megnyugvást elérni, de tartós eredményeket az ország újjáépítése szempontjából csak a mélyszántástól remélhetünk, vagyis a mezőgazdasági népoktatásnak általános kiépítésétől. Nem fakultatíve, hanem kötelező erővel, a népoktatás útján általánossá váló oktatási rendszer keretében. Erre a célra évtizedek tapasztalata jónak igazolta az önálló gazdasági népiskolát úgy, ahogyan azt néhai Darányi Ignác és Wlassics Gyula báró közös meg egyezéssel elképzelte és megalapozta. Ma ezen iskolatípusnak százaai és ezrei létszükségletet képeznek a nemzet megerősítése céljából. De nemcsak az iskolákra kell gondolnunk, hanem azoknak oktatóira is. Nem az épület az iskola, hanem a diák és tanítója. Ahol az oktató nem folytathatja tevékenységét egész lélekkel, ott nem várhatjuk azokat az eredményeket, melyekért az iskolát építettük. Megelégedetté kell tehát tenni a tantestületet és eltölteni azzal a meggyőződéssel, hogy nem robotosa, hanem teremto művésze a hivatásának . . .

Dr. Czettler Jenőt nemes hitvallásáért zúgó tapsal és szűnni nem akaró éljenzéssel ünnepelelték a megjelentek, majd dr. Laurentzy Vilmos egyetemi magántanár keresetlenül meleg szavakkal köszönte meg dísztaggá történt megválasztását.

Az ünnepélyes beiktalás után száz teritékes díszebédet adott a szaktanítói kar dr. Czettler Jenő, dr. Laurentzy Vilmos és dr. Zsarkó Pál tiszteletére. A banketten számos felköszöntő hangzott el az ünnepeleltre és éltették a Közoktatásügyi Minisztert, akit, valamint Petri Pál államtitkárt, táviratilag üdvözöltek.

A Gazdasági Szaktanítók Országos Egyesületének diszebedje dr. Czettler Jenő, dr. Zsarkó Pál és dr. Laurentzy Vilmos tiszteletére. A képen balról jobbra haladva: vitéz Bocskó András, Pigniczky Ferenc, Krafcsik Gábor, dr. Zsarkó Pál, dr. Czettler Jenő, Nagy Károly és dr. Laurentzy Vilmos.

Zala vármegye pusztuló gazdasági értékei.

Aki tavasszal beutazta Zalavármegyét, módjában volt gyönyörködni a virágzó gyümölcsfák által szinte paradicsommá varázsolt vidék szépségében.

Milyen fenséges látvány egy-egy magaslatról szemlélni a völgykaliban fallujának virágpompáját!

De gyönyörű — különösen tavasszal — ez a Zalaország! S mennyi reménnyel kecsegteti ilyenkor boldog lakóit!

Igen, a természet be is váltaná a hozzáfűzött reménységet, de a legtöbb ember tudáshiánya folytán nem képes a természet segítségére sietni, hogy a mutatkozó bő áldást a saját hasznára biztosítsa.

Amilyen gyönyörű és reményteljes ez a paradicsomkert tavasszal, olyan szálnalmas az eredmény nyáron és ősszel, a gyümölcszedés idején. Akár a piacon, akár a gyümölcsösben vizsgáljuk a termést, alig találunk hibátlan gyümölcsöt. Ami legfektünőbb: férges; foltos, sokszor fejletlen és törődött. Ez a tény megmagyaráz mindent. Ebből látjuk, hogy gazdája nem törődik fáival, azok önmagukra vannak hagyatva. Nem gondozza, nem ápolja, hogy a gyümölcs ellenségeit elpusztítsa. A véletlen folytán a fán megmaradt gyümölcsöt pedig lerázza s az utódötlen, sebesülten kerül a piacra.

Pedig hogy ebből minél kifogástalan gyümölcs lehetne, azt igazolják a megfelelően kezelt és gondozott gyümölcsösök.

Az egész megyét egységes gyümölcsterületé lehetne megszervezni, értékesítését esetleg szövetkezeti úton biztosítani s akkor sok-sok vagon vinné az ország és külföld minden részébe a finom, zamatos zalai gyümölcsöt. Milyen nagyszerű bevételi forrásai nyílnának meg ezzel a megye lakosságának — különösen a jobb sorsra érdemes Göcsejnek. Példa rá Keeskemét, Nagykörös, Nyiregyháza, stb. S ha ott hírnévre tudtak jutni rosszabb talaj s különösen éghajlati viszonyok között a gyümölcsükkel, akkor itt is fölkeltlen sikerrel járna az öntudatos és kitartó munka.

Ez azonban csak akkor lesz elérhető, ha a megye talaj- és éghajlati viszonyainak megfelelő gyümölcsemeket s ezen belül csak egy pár itt legjobban bevált fajtát termesztik. Azután a gyümölcsfák gondozását, ápolását nem hanyagolják el. S mint ahogy a szőlő munkái átmentek a köztudatba, úgy megfelelő szakismeretek elsajátítása s jövedelmezőség elérése mellett a gyümölcsfa gondozása is általánossá válik.

A helyes szedéssel, osztályozással és csomagolással az értékesítés is biztosabbá lesz. A piacok megszerzéséhez pedig a gazdtársadalmi szervek is hatékonyan közreműködhetnek.

Igy megszervezve az ország gyümölcstermő vidékeit, megszűnne a kaliforniai és ausztráliai gyümölcsbehozatal és kezdetét venné a magyar gyümölcs térhódítása a külföldi piacokon.

Ezen célkitűzést azonban csak a megfelelő szakismeretek minél szélesebb körben való elterjesztése mellett lehet elérni.

Ami pedig a mezőgazdasági termelést illeti, kedvező éghajlati viszonyok mellett is igen alacsonyak az átlagtermései s így a dúló mezőgazdasági válságot többszörösen is megérzi a szegény zalai nép.

A mezőgazdasági termelés helyes megszervezése és irányítása igen sok szakismeretet és körültekintő

munkát kíván s mégis a földműveléssel foglalkozók közt van a legkevesebb szakképzett egyén.

Zalavármegye lakosainak száma 316.965, ebből 72 százalék az östermeiő, vagyis 219.811. Területe pedig 812.836 kat. hold, amelyből 100 10.000 k. holdig (körülbelül) 218.000 k. hold 500 birtokossal, s 100 k. holdon aluli birtokos pedig 621.836 kat. hold 219.306 tulajdonossal.

A nagyobb birtokosok szakértelmüknei fogva képesek a termelés helyes megszervezésére és vezetésére, de már a 219.306 kisebb birtokos közül igen kevésnek van annyi szakismerete, hogy arra képes legyen.

Tehát csak Zalában egynegyed millió birtokos több mint egy félmillió katasztrális hold földön gazdálkodik szakértelem nélkül, amiből következik, hogy óriási értékek pusztulnak el, amelyek máskülönben a közgazdaság javára fordíthatók lennének. Lehetetlen tehát fel nem ismernünk a zalai gyümölcskultúra pusztulása és a mezőgazdasági népoktatás kezdetlegessége közötti szoros kapcsolatot.

Az egész vármegyében egyetlen önálló gazdasági népiskola sincs, pedig amint látjuk, többre is igen nagy szükség volna.

Sokan csodálkoznak gazdálkodásunk elmaradottságán, nehéz helyzetén, pedig inkább az a csodálatos, hogy a nép magára hagyatva még erre is képes.

Igaz, a földművelésügyi minisztérium dícséretes áldozatkészsége folytán két éve megnyílt a kehídoi földműves iskola. De mi az a 10 tanuló a 219.306 szakértelem nélküli kisgazda között? Egy csöpp a tengerben.

Nem ismerjük ezen iskola létesítésénél felmerült költségek pontos adatait, de a 180 kat. holdas földbirtok ára, az építkezés, beruházás és felszerelés költsége együttesen bizonyára igényelt legalább egymillió pengőt. A fenntartási költségekről nem is szólva, láthatjuk, hogy az évente átlag 10 földműves ifjúnak alsófokú gazdasági oktatására tekintélyes összeg használandó fel Zalában is.

Ez az iskola elsősorban Zala mezőgazdasági kultúrájának emelésére hivatott és örvendetes dolog, hogy az állam az alsófokú gazdasági oktatásra ilyen nagy összegeket fordíthat.

Bizonyára Deák Ferenc emlékének kívánt áldozni a földművelésügyi kormányzat azzal, hogy a haza bölcsének volt birtokát minden időkre a gazdasági kultúra szolgálatába állította.

A dolgok végzetes félreismerése volna azonban a gazdasági népkultúra emelkedésében várható eredményeket az egy-egy iskolára fordított összeg nagyságához mérni. A zalai kistöldecskéjú néptömegek megélhetési viszonyainak javítása és közteherviselő képességének emelése érdekében bizony sok-sok kicsi gazdasági népiskolára is szükség van, melyek az általános mezőgazdasági és háztartási ismeretek mellett különös súllyal hivatottak népszerűsíteni a gyümölcskultúra szakismereteit. Nemesak Zalában, de ország-szerte mutatkozó sürgős szükséglet és mindennél hasznosabb állami beruházás volna tehát, ha a kultuszminiszter évente csak 10 új önálló gazdasági népiskolát tudna szervezni egy-egy millió pengőből.

Milmarik György.

Mit irnak a vidéki lapok az önálló gazdasági népiskolákról.

A szatymazi gazdasági népiskola első tanéve.

A „Szegedi Új Nemzedék” munkatársától:

A Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter nevét viselő szatymazi gazdasági népiskolában, mely a múlt év nyarán épült fel, az évről vizsgálatokat hétfőn és kedden tartották meg Kurdi Sándor debreceni gazdasági népiskolai igazgató, miniszteri biztos és a gondnoksági tagok jelenlétében Virág Vince plébános elnöklésével. Jelen volt Gombkötő Antal kir. tanfelügyelő is.

A vizsgálaton jelen voltak Várhelyi József prelátus, Fodor Jenő h. polgármester, Turóczy Mihály dr. főügyész, dr. Pálffy József, vitéz Szabó Géza dr., Pávó Ferenc dr. tanácsnok, Molnár József főszámvevő, Vásárhelyi Sándor kiskunhalasi, Benke Ferenc alsótanyai, Németh Béla dorozsmai gazdasági népiskolai igazgatók, Vámosy ker. gazdasági felügyelő és számos vendég.

Kiállítás keretében mutatta be az iskola a fiúk által készített kosarakat, a leányok által készített kézimunkákat, szabásmintákat, fehérneműeket, ruhákat, a főzőtanfolyam által gyárt élesztőket, gazdasági eszközöket, védekezési szerkeket, az ásvány és rovargyűjteményt, stb. A kiállítást állandóan nagyszámú közönség látogatta és ez alkalommal mutatta be Kamenszky Béla igazgató a gazdaközönségnek a gazdasági iskola területén létesített bolgár kertészetet, gyümölcsfaiskolát, mintaszántókat s felhívta figyelmüket különösen a legfontosabb takarmány, a zabos búkköny termelésére, amit a gazdák a helyszínen megtekintvén annyira beájták annak szükséges és hasznos voltát, hogy számosan felkérték az igazgatót vetőmag beszerzésére.

Hétfőn az elméleti vizsgálatok zajlottak le. Ugy a miniszteri biztos, mint a kir. tanfelügyelő meglepődtek a tanulók rendkívüli felkészültségén.

A tanulók nagyobb része hét hónapi szorgalmi idő alatt két évfolyamnak a tananyagát végezte el. A kir. tanfelügyelő nemcsak elismerését és dicséretét fejezte ki, hanem külön felterjesztésben tett jelentést a közoktatásügyi minisztériumnak a kiváló eredményről.

Kedden a főzőtanfolyam növendékei gyakorlatilag mutatták be tudásukat és 5 fogásból álló ebédet főztek, amit a gondnoksági tagokon kívül Szeged város illusztris képviselői és a megjelent vendégek fogyasztottak el.

Ebéd közben Fráter Zoltán dr. gondnoksági elnök beszámolt arról, hogy azon a helyen, ahol egy év előtt pusztaság volt, Kamenszky igazgató gyönyörű parkot, faiskolát, gyümölcsöst, bolgárkertészetet, szőlőt, mintaszántókat létesített kiváló szaktudással. Az illetékes minisztériumnak és Szeged városnak anyagi támogatásával pedig mintaszerűen felszerelte és berendezte az iskolát, úgy hogy ma az ország 50 hasonló iskolája közül az arra hivatott szakértők megállapítása szerint a szatymazi a legkiválóbb és a legszebb. Tolmácsolta egyúttal a miniszteri biztos és a kir. tanfelügyelő elismerését, valamint a gondnokság hálaát köszönetét az elért kiváló eredményért.

Kurdy miniszteri biztos megköszönte a város kép-

viseletében megjelent előkelőségeknek, hogy Szeged városa rendkívüli anyagi áldozatokkal járult hozzá a gazdasági iskola létesítéséhez és felvirágoztatásához, kérve a további támogatást. Pálffy József dr. indítványára táviratilag üdvözölték Klebelsberg kultuszminisztert és közölték vele a kiváló eredményt.

A megjelent összes szakközegek és felügyelő hatóságok köszönetüket fejezték ki Kamenszky Béla igazgatónak és Vigh Franciska szaktanítónőnek emberfeletti munkájukért.

Megemlíjük végül, hogy a most zárult főzőtanfolyamon 12 szatymazi leány növendék vett részt, kik a naponként általuk készített ételeket el is fogyasztották, az évről vizsga ebédjén ők maguk tálaltak és szolgáltak fel.

Könnyek közt búcsúztak el a növendékek a debreceni I. számú gazdasági népiskolától.

A Debrecen június 18.-i számából.

Szombaton és vasárnap meleg ünnepély keretében folytak le a záró vizsgálatok a debreceni I. sz. gazd. népiskolánál magas vendégek előtt. Megjelentek: Netz Ferenc gazd. népiskolai igazgató, miniszteri vizsgabiztos, dr. Csürös Ferenc városi tanácsnok, Vársáry József főrendiházi tag, a Gazd. Egyesület képviselőjében Jóna István az egyesület elnöke, Györfy Géza gazd. népisk. igazgató, dr. Ferenczy Gyula ny. egyetemi tanár, Szijj János polg. isk. tanár és mások.

Élőszór a rendes növendékek, azután az utolsó évfolyam leányosztályából alakult háztartási tanfolyam 16 növendéke s végül a felnőttek számára rendezett szabás-varrás és kézimunka tanfolyam hallgatói vizsgáltak le.

Ugy a gyermekek, mint a tanfolyamok résztvevői fényes bizonyosságot tettek arról, hogy a debreceni I. sz. gazdasági népiskola a legnagyobb mértékben megfelelt rendeltetésének. Célja ugyanis az: a fiukkal megszerettetni a földet, az édes hazai rögöt. A leányokat előkészíteni a jövő hivatásukra; tanulják meg, hogy a családért végzett munka bármilyen legyen is az, sohasem lealázó, hanem ha szívetlelkelekkel végzik, akkor az egy folytonos Isten dicséret.

A meghatottságtól minden szemben könny esillogott, mikor az utolsó évfolyam növendékei, a kék petytes ruhájú, fehér kötös kis gazdasszonyok búcsúztak a szeretett Kata nénijüktől. Akik előbb teljes komolysággal öntudatosan feleltek a vizsgán, leendő hivatásuk teljes tudatában, ismét gyermekek lettek, melegsívű, síró gyermekek.

Hogy ilyen szellem hatja át az iskolát, a legnagyobb elismerés Juhász József igazgatót illeti, aki 25 éve önrdeket nem keresve dolgozik és fáradozik az iskola érdekében. Az igazgató buzgólkodását igyekeznek megkönnyíteni a tanerői, akik vele együtt szintén arra törekednek, hogy kis és nagy gyermekek egyforma örömmel siessenek a zöld fákkal körülvett fehér iskolába, melynek ablakaiból a piros muskátli integet.

A magas vendégek fokozott érdeklődéssel hallgatták a vizsgákat és értékes beszédekben a legteljesebb

elismerésüket fejezték ki az iskola nemzet nevelő működéséért.

A vizsgák után pedig alig tudtak megválni a sok szép kiállított tárgyától, mely három termet teljesen megtöltött. Két teremben a kézimunkák voltak izléselesen elhelyezve, mégpedig a legegyszerűbb gomblyukvarrástól a legművészebb készítésű kézimunkák számtalan változatában gyönyörködhetett a szem.

A három hónapos tanfolyam alatt nem egy menyasszony készítette el teljes kelengyéjét, fehérneműt a felsőruhák sorozatáig és a divatos felöltőig. Olyan nagy volt az érdeklődés, hogy falukról is bejártak, legyőzve távolságot és egyéb nehézséget s így az iskola nyújtotta ismeretek eljutottak sokféle.

A harmadik teremben pócokon, asztalokon nem a cukrászat remekei, hanem a jó magyar gazdaszszony bűszkeségei mosolyogtak felénk. A mindennapi imában kért kenyér, fonott kalács, leves-lészták egész sorozata, a gulákba rakott szappanok, az izléselesen lállat húsok, tésták, befőttek, stb.

A két tanfolyamot Lévay Irén és Csanády Katalin gazd. szaktanítónők vezették nagy szaktudással és sok szeretettel.

Évzáró a békéscsabai önálló gazdasági népoktatásban.

(A Közlöny eredeti tudósítása, 1929 június 16.)

A békéscsabai önálló gazd. népoktatásban Györffy Géza miniszteri biztos jelenlétében a múlt hét utóján folytak le a szülők és a népnevelés iránt érdeklődő közönség élénk részvéte mellett az évzáró vizsgálatok.

Azokat is, akik már régebben figyelemmel kísérik a kitünő tanintézet működését, meglepte az a pompás készütség, amelyet túlnyomórészt a nép nagy tömegéből, főleg pedig a kisgazda és földműves lakosság köréből származó serdülő ifjuság, nagyobb részben leánygyermeknek tanusítottak. De ami még a gyakorlati és értékes ismeretek egész lárházának felsorakoztatásánál is jobban megkapta a közönséget, az a mintaszerű és eléggé nem méltányolható pedagógiai alaposság és nevelő hatás, amely az ismeretek közlésén kívül a gyermeklélek maradandó és harmónikus átmunkálásával az alföldi néptömeg alsóbb rétegeit fogékony és lelkiileg kiegyensúlyozott termőtalajjává formálja, amire pedig olyan mérhetetlenül nagy szüksége van a megpróbáltatásokban sokszor meghasonlott eszoka haza polgárainak.

Ha közéletünk érdeklődése nyugodtabb, egészségesebb és öntudatosabb volna, rövid megemlékezés helyett vezércikk illetné meg a gazdasági népművelés fáradhatatlan apostolait. Így azonban méltánylás helyett a legteljesebb elismeréssel csak neveiket emlíjük: mindenekelőtt az iskola lelkes igazgatójának, Netz Ferencnek és munkájában kongenialis feleségének, továbbá az intézet tanárainak, Paulinyi Margit, Fáth Imre és Mlinárik György szaktanítóknak. Az iskola harmadik évfolyamát befejezett növendékeknek, a nép egyszerű gyermekeinek, sürü könnyei, amelyekkel tanítómesztereiktől búcsút vettek, a legnagyobb bizonyítéka annak, hogy Netz Ferenc és tanítületének ekéje mélyen szántott, olyan mélyen, ahonnt a nemes magvakat még nagyobb viharok sem téphetik ki.

Látogatás az egri gazdasági népoktatásban.

Az Eger június 25-i számából.

Szerény, kedves hangú vizsga-meghívót kaptam egy iskolától. Jöjjenek el megnézni munkájukat, egy év fáradságos küzdelmének eredményeit. Az egri áll. gazdasági népoktatól jött ez a meghívó. Öszinte restelkedéssel vallhatom be most utólag, hogy sejtémem sem volt ennek az iskolának a létezéséről, még kevésbé munkájáról. Ellenben egy kissé megvigasztalódtam, amikor az iskola szimpatikus igazgatója, Gáspár János megnyugtalt, hogy még nagyon sokan vannak Egerben, akik nem igen tudnak az iskola hollétéről és céljairól.

Most nagyon örülök, hogy felfedeztem legalább a magam részére az egri hamupipókék egyikét. Mert amit a vizsgán és kiállításuk anyagán láttam és tapasztaltam, minden dicséretet megérdemel.

Körülbelül 600 növendéke volt az idén az iskolának; oly szám ez, melyet ritkán ér el gazdasági népoktatás legelőbbnyire már kereső növendékeivel. De ezt a számot még értékesebb teszi az a körülmény, hogy ebből 331 le is vizsgázott, tehát nyilvánvalóan szeretettel ragaszkodik az intézményhez és meg is becsüli azt.

Kedvesen, ünnepi ruhában, megilletődve várják a vizsga nagy pillanatát. Először hittanból felelnek. Meglehetően értelmes feleletet adnak minden kérdésre, látszik, hogy a jó Ferences páter munkája nem volt hiábavaló. Majd az állattenyésztés ágas-bogas kérdései kerülnek felszínre. Melyik fajta sertés alkalmasabb hús- vagy zsírtermelésre? Hogyan kell a sertést legeredményesebben hizlalni? Hirtelenben nem is tudom, kin esodálkozom inkább: a szépen felelő gyereken vagy a bájos arcú szaktanítón, aki lúzbe borult, de mégis szigorú precizitással adja fel a legszakszerűbb kérdéseket. Majd a növénytan s a kertészet titkai kerülnek közelebbi vizsgálat alá.

Megnézzük a kiállítást is. A fiúk novemberből márciusig három tanfolyamot végeztek: kukoricakevél feldolgozást, kefekötést és kosárfonást tanultak. A lányok női kézimunkával, ruhakészítéssel, szabás-varrassal foglalkoztak s ennek eredményeit láthatjuk a kiállításon. Hímzések, díványpárnák, női ruhák, hasznos házi felszerelések: a fiúk készítményei közül kefék, kosarak, lábtörölők, stb. garmadával állanak. A növendékek itt valóban nemcsak elméletileg tanulhatnak meg sok mindent, hanem gyakorlatilag is megismerik, amire otthon vagy a gazdaság körül szükségük lehet.

Öszintén gratulálok az igazgatónak s szorgalmas munkatársainak: Matós István szaktanítóknak, Padala Jolán, Szalay Jolán és Varga Edith szaktanítóknak, akik kötelezettségükön felül is sok időt, fáradságot, de ami a legfőbb: szeretetet áldoztak az intézményre.

Pedig sok nehézséggel kell megküzdeniök. Nemcsak az ismeretlenség homályával a társadalom részéről, hanem a rendkívül gyéren csurránó anyagi támogatással is, mely nélkül intézményeket nemhogy fejleszteni, de fenntartani is alig lehet. Az állam nehéz helyzetben van, Eger város, melynek szintén sok kötelezettsége volna az iskolával szemben, még szegényebb. Személyes jóakarásban azért nincs hiány; a minisztérium megértéssel és elismeréssel adózik az iskola munkájának s a jövő tanévre nagyobb állam-

segélyt helyezett kilátásba: a város részéről pedig dr. Simonyi Nándor tanácsnok nagy jóakarattal támogatja az iskola ügyeit.

E jóakaróra nagy szüksége van az intézménynek. Mert a teltvágytól duzzadó igazgató nem elégszik meg a gazdasági népiskola jelenlegi célkitűzéseivel, a háztartási és háziipari oktatással, hanem sok új tanulmányt és a népre áldásos gazdasági oktatási ágat

óhajtana bevezetni. Sertésfenyésztes, tehenészet, méhészlet, házinyúltenyésztés, baromfitenyésztés, meghonosítása, a leányok részére főzőtanfolyam beállítása van programba véve. Sajnos az iskolának jelenlegi keretei, telekviszonyai, az iskola földjének bekerítetlensége, jószágállományának teljes hiánya ily nagyobb röptű terveknek szárnyszegői.

Az egri önálló gazdasági népiskola háziipari és kézimunka kiállítása.

HIREK

Sommssich László gróf a főrendiházban a népgazdasági oktatásáról. Somssich László gróf a főrendiház költségvetési vitájában nagyszabású beszédet mondott, melyben kitért a mezőgazdasági népoktatás kérdésére is és álláspontját, mely egyszersmmint az OMGE álláspontja is, a következőkben fejtette ki:

„Különösen nagy súlyt kell vetni a széles néprétegek gazdasági műveltségének fejlesztésére, mert ez az alapja a gazdasági boldogulásnak. A gazdasági népoktatást olyan külön törvény által tartom rendezendőnek, mely a közoktatásügyi és földművelésügyi minisztérium céljait kiegyenlíti s együttes működésüket szabályozza. Mindenekelőtt a földművelő nép gyermekeinek gazdasági boldogulásához szükséges ismeretek megszerzésére kell törekedni s ennek alapja a gazdasági népiskolák szervezése és a gazdasági szaktanítók képzése. Legtermészetesebb lenne, ha az önálló gazdasági népiskolák a földművelésügyi kormány alsófokú szakoktatásának szervezetébe kapcsolhatnának, mert a gazdasági iskolákat a mezőgazdasági termelés irányításának munkaköréből kikapcsolni nem volna szabad. Főltétlenül szükséges, hogy a gazdasági népoktatás kérdéseinek megoldásánál a kultuszminiszternek és a földművelésügyi miniszternek egy közös véleményező és tanácsadó szaktestület álljon rendelkezésre s hogy ezen testület véleménye tényleg igénybe is vétessék. Ezek nagy vonásokban azon elvek, me-

lyek az Országos Magyar Gazdasági Egyesület megalapítása szerint kell, hogy alapjai legyenek a gazdasági népoktatás megszervezésének.

A Gazdasági Szaktanítók Országos Egyesülete a továbbképző gazdasági népiskolai óradíjak rendezéséért. A G. Sz. O. E. legutóbbi közgyűlésén kifejezésre jutott az az irányzat, hogy az egyesület az önálló gazdasági népiskolát érintő ügyek mellett behatóan foglalkozni kíván a továbbképző gazdasági népiskolák és azok oktatóinak érdekei előmozdításával is. Ez természetesen illeszkedik az egyesület programjába, mert a mezőgazdasági népoktatás érdekeinek védelmében nem lehet különbséget tenni az egyes iskolatípusok között. A mostani közgyűlésen élénk megvitatás tárgyát képezték a továbbképző iskolai óradíjak megállapítása és kifizetése körül észlelhető visszasságok. Köztudomású, hogy a heti egy óránként évi 40 aranykoronában megállapított óradíjak pengőértékre való átszámításában sem egységes rendelet, sem azonos gyakorlat nincs. Törvényhatóságokként változóan, hol a 11.500-as, hol a 17.000-es papírkorona képezi az átszámítás kulcsát. A G. Sz. O. E. határozata kapcsán felterjesztésben kéri a Kultuszminisztertől az óradíjaknak pengőértékben való egységes szabályozását és heti egy óra után évi 75 pengőre való felemelését úgy, amint az legutóbb az iparostanonc iskolai óradíjakra vonatkozóan történt. Ezáltal az

azonos fokozatú iskolákban teljesített oktatómunka azonos értékelésben részesülne.

Amerikai egyetemi tanárok látogatása a szege-dalsó-központi gazdasági népiskolánál. Június hó 21-én dr. Wolf Ferenc szegedi liszti főorvos kalauzolása mellett amerikai egyetemi tanárok: két férfi és két nő látogatták meg a szege-dalsó-központi gazdasági népiskolát, kik behatóan érdeklődtek az intézet célja és munkássága felől. Megtekintették a tanügyi, háztartási és gazdasági felszereléseket és az állatállományt. Az intézetről fényképfelvételeket készítettek és távozáskor azon nézetüknek adták kifejezést, hogy Szeged városa elismerést érdemlő módon gondoskodik földművelő néprétegének kimivélséről.

A szekszárdi gazdasági iskola kiállítása. Május hó 30-án fél 9 órakor nyílt meg ünnepélyes keretek között a szekszárdi gazdasági iskola kézimunka és háziipari kiállítása. A megnyitáson a községi iskolaszék részéről Kovácsné Nagy Lujza nyug. polg. leányisk. igazgató elnököl. Ott láttuk a városnak számos előkelősége mellett a kir. tanfelügyelőség részéről dr. Halmas Andor kir. tanfelügyelőt, a várm. gazd. felügyelőt és a nagyszámban megjelent szülőket és érdeklődőket. Eszterbauer Julia III. a) oszt. tanuló üdvözölte a megjelent vendégeket s megköszönte azt a szíves érdeklődést, melyet egyszerű polgár gyermekekkel szemben tanúsítottak. Kovácsné Nagy Lujza megnyitójában ismertette az iskola célját és rámutatott arra, hogy a tanulékony és fogékony magyar néppel szeretettel foglalkozva mily nagy eredményeket lehet elérni. Különösen kiemelte az iskola nagyfonságú munkáját a szövés terén, melynek eredménye, hogy a növendékek kézimunka anyagukat teljesen maguk állították elő. Melegen gratulált a tantestületnek az elért szép eredményekhez. A közel 500 darab-ból álló kiállítás megtekintése után a növendékek bemutatták a szövést annak minden mellék munkájával, géphímzést, varrást, stb. Ezután a jobb előmenetelű tanulók közt számos jutalmat osztottak ki.

Géphímző tanfolyam. A szekszárdi gazdasági népiskolában április 1-től május 1-ig tartott ez évben már a második géphímző tanfolyam. Elkészült 289 db. szebbnél-szebb díszmunka, fehér és színes hímzés, monogram, légaszúr, tüllhímzés, szmirna, gyapju-művirág készítés és színes raffia hímzés. A tanfolyamon szakszerű vezetés mellett 33 varrógéppel dolgoztak.

Rádlí Lajos doktorrá avatása. Néhaj Rádlí Lajos gazdasági népiskolai országos szakfelügyelő Lajos fiát folyó évi július hó 28-án, a Ferenc József tudományegyetemen a jogtudományok doktorává avatták.

Eljegyzés. Varga Ilona egri gazdasági szaktanitónőt eljegyezte viski Héder Sándor martonvásári uradalmi intéző.

A Kecskeméti Gazdasági Szaktanitónőképző látogatása a Szeged-Alsóközponti Gazdasági Népiskolánál.

A Kecskeméti Gazdasági Szaktanitónőképző, amely e tekintetben egyedüli az országban, június 20-án meglátogatta a szegedi tanyavilág egyik fiatal, de szakkörökben már is közismert intézetét, az Alsóközponti Gazdasági Népiskolát. Az intézet 16 első és 17 másodéves hallgatója (valamennyi egy-két évvel ezelőtt végzett okleveles elemi iskolai tanitónő. Kapitány Mária szaktanárnő és Pichler Ferenc szaktanár vezetésével Szeged állomásról két városi autóbusszon mentek ki az Alsóközponti Gazdasági Népiskolához az intézet megtekintésére. Az intézetnél Benke Ferenc igazgató és Majherr Mária szaktanárnő fogadta a kartársakat, vendégeket és ismertették velük az intézet belső munkásságát. Bemutatták a szakszerű épületeket és praktikus felszerelési tárgyakat. Örömmel látunk, ha a szaktanitónőjelöltek minél gyakrabban és minél több iskola munkájába kaphatnának betekintést főleg a szorgalmi időben, amikor tanulmányaikhoz igen egészséges impulzusokat szerezhetnek.

Hajadnyágyó példaadó község. Sokorópátka győrmegyei község hat osztályos elemi iskolájának jelenen végzett tanulói, összesen 25-en Győről hajón indulva tanulmányi úton tesznek hazánk székesfővárosa nevezetességeinek megtekintésére. Közben Esztergom hercegprímási székhely történelmi nevezetességeit is megtekintik. A lelkes csapatot Krón Ferenc igazgató-tanító, Holler Márton, Domonkos Gizella és Boros Mária tanítók kísérik. Budapesten az Országházat, a Vár nevezetességeit, a Mezőgazdasági Múzeumot, az Országos Magyar Tejszövetkezeti Központot tekintik meg. Az egész kirándulás költségeit sokorópátkai Szabó István országgyűlési képviselő, v. kispazda miniszter fedezi, aki már évek óta hasonló módon teszi lehetővé szülőfaluja legjobban tanuló gyermekeinek ismereteik gyarapítását.

Műtrágyahitel meghosszabbításának feltétele. Az 1928. évi kamatmentes kedvezményű állami műtrágyahitel visszafizetési határideje erősen közeledik. Több helyről erőteljesen megnyilvánult gazdakívátság alapján illetékes helyen azt a felvilágosítást kaptuk, hogy aki a mult. 1928. évi műtrágyahitelének a meghosszabbítását igénybe veszi, az mindaddig nem részesülhet újabb, vagyis 1929. évi további műtrágyahitelben, míg az előző évi műtrágya tartozását ki nem egyenlítette. A tavalyi műtrágyahitelek meghosszabbításáról tehát csakis ezen feltétel teljesítése esetén lehet szó.

Megszűnik a gazdák állatforgalmi adója. A felsőházi bizottságokban elfogadtatott a Wekerle-féle törvényjavaslat s így mihelyt szentesítést nyer, a 2 százalékos állatforgalmi adó, mely a gazdákat annyira kellemetlenül érintette, megszűnik. Remélhető, hogy az örvendetes változás mielőbb érvénybe fog lépni.

MARK ÉS MÉREI

tudományos és elektromos
műszerek gyára.

TANSZERGYÁR

BUDAPEST, VI., BULCSÚ-UTCA 7. SZÁM.

Gyártanak saját nagyszabású telepükön: **Mindennemű fizikai, kémiai, biológiai, geometriai, meteorológiai eszközöket. Vettitőgépek és epidiaskopok állításatlan tárgyak, képek vettitőszere.** — Rajzminták, technológiai gyűjtemények. — A gyár fennáll 29 éve, 100 munkást foglalkoztat. A milánói és fiumei nemzetközi kiállításon aranyéremmel és diszoklevéllel kitüntetve.

Zöldség és gyümölcskiviteli exportkölcsön. A M. Kir. Földművelésügyi Miniszter a zöldség és gyümölcskivitel elősegítése céljából előnyös feltételek és 6 százalékos kamal fizetése mellett 1.500.000 pengő exportkölcsönt engedélyezett, amelyből 1.000.000 pengő folyósítása a közeli napokban megkezdődik. A kölcsön iránti igénybejelentéseket, az igénybe venni szándékos kölcsön összegszerű feltüntetésével, a legközelebbi időben belüli közvetlenül a Mezőgazdasági Termény és Termékforgalmi Intézethez (Budapest, V. Széchenyi-utca 2.) kell eljuttatni.

Fagykárosult gazdák figyelmébe. A m. kir. földművelésügyi miniszter úr mindazon vármegyékben, amelyek a téli és tavaszi fagykárak folytán elemi károkkal oly mértékben szenvedtek, hogy a vetések kiszántása vált szükségessé, elrendelte a kiszántott vetésterületek községenként és egyéneenkénti összeírását, hogy az egyes gazdák által kiszántott vetésterületek a legpontosabban legyenek megállapíthatók. A vármegyék főispánjai ezen összeírás irányítására és végrehajtására központi bizottságokat alakítanak. A fagykárt szenvedett gazdálkodó érdeke, hogy a közeli napokban már végrehajtásra kerülő összeírásnál feltétlenül jelentsék be legpontosabban kiszántott területeiket, mert az állami akcióknál, melyek a fagykárcsapás kihatásainak mérséklése érdekében folyamatba fognak lépni, kizárólag csak azon gazdákat veszik figyelembe, akik ezen most készülő összeírásban bent lesznek.

A pápateszéri határszemle és vetésdíjazás. Nagy érdeklődéssel várta Bakonyalja községeinek gazdaközönsége Péter-Pál napját, melyen a Felsődunántúli Mezőgazdasági Kamara a helybeli mezőgazdasági bizottsággal és a gróf Jankovich-Bésán Endréné által fenntartott kiskisgazdaképző iskolával karöltve vizsgálat és elbírálás tárgyává tette Bakonyalja első községeinek, Pápateszérnek gazdálkodását, illetve annak az utóbbi években megietti haladását. A határszemle és vetésdíjazás gazdaünnepévé lett, melyen nemcsak Pápateszér, hanem a szomszédos községek haladnivaló gazdái is 200-nál többen vettek részt. Istentisztelet után a pápateszéri gazdaház udvarán népies szakelődások voltak, melyek során Tóth Lajos kamarai kiküldött a versenyképes termelés feltételeit vázolta. Fedora Sándor tanár a kiskisgazda üzemi beosztását és termelésének helyes megszervezését ismertette, dr. Filó János a műtrágyák alkalmazásának jövedelmezőségét vázolta. Az ebéd után megtartott határbejárás előtt megállapított útiterv szerint a határ olyan részeibe mentek, ahol tanulmányos bemutatóművelők voltak, részben a különböző gabonafajták helyes megválasztása, részben a műtrágyák összehasonlító alkalmazását illetően. Minden szembevető vetésnél és kísérletnél észlelt jelenségekre rámutattak a szakelődők. Megállapították a kisebb-nagyobb művelési és ápolási hibákat s ugyanakkor rámutattak a helyes művelési módokra is. A gazdák feltett kérdései révén hasznos eszmecsere, sőt vitatkozás fejlődött ki. A határbejárás megtörténte után következett a vetésbírálatok megejtése, melynek eredményeként számos díjat és jutalmat osztottak ki.

Kiskisgazdák legyenek óvalosak a traktorvásárlásnál. Az állami kedvezményes és a nem állami kedvezményes traktorvásárlások eseteiben sokszor fordulnak elő visszasságok. Legutóbb pl. a következő eset jutott tudomásunkra: Három kiskisgazda egy gépkereskedelmi vállalattól múlt év decemberében egy mezőgazdasági traktort vásárolt. A traktor vételáráról a kiskisgazdák teljes összegű váltót adtak s megengedték, hogy a vételár birtokukra is bekebelezessék. A gépkereskedelmi vállalat a váltót értékesítette és a teljes vételárat felvette. Ennek dacára 7 hónap elteltével a traktort még mai napig sem szállította le és kötelezettségének teljesítése alól mindenféle kifogásokkal igyekszik menekülni. Ez a sajnálatos eset természetesen egy szomorú kivétel, amelyet egyáltalán nem lehet általánosítani. Mégis arra kell, hogy intse a kiskisgazdákat, hogy drága és értékes gépek vásárlásánál nagyobb elővigyázatosságot és óvalosságot tanusítsanak. A megnehezedett megélhetési viszonyok az egyes pályákra sok olyan egyént kényszerítenek, akik a megfelelő lókeerővel, szaktudással, tapasztalatokkal nem rendelkeznek s akik csak alkalmi megélhetésnek tekintik az üzletkötést. Ezért szükséges, hogy különösen a kereskedelmi ügyletekben kevésbé jártas kiskisgazdaközönség csak jól ismert, kipróbált, megbízható cégeknél eszközölje a vásárlást. Egy-egy ilyen több ezer pengős veszteség az érdekelt kiskisgazdák teljes anyagi romlását eredményezheti.

Gyümölcsápolási tanfolyamok. A Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara rendezésében a földművelésügyi minisztérium kertészeti főosztályának anyagi fedezete mellett a Kamara kerületében hét téli, hét tavaszi és hét nyáreleji tanfolyamot tartott. E tanfolyamok kizárólag gyakorlati célkitűzéssel tartottak meg s azokon összesen 303 érdeklődő tanulta meg a fák ápolását s megkezeltek együttesen 1387 db. gyümölcsfát. A földművelésügyi minisztérium kertészeti osztálya által kedvezményes fizetéssel a községekhez juttatott permetezőkkel nagy arányokban indult meg mindenütt a fák permetezése, mert a gyümölcsfa ritkítási-, törzstisztogatási- és permetezési munkálatok hasznát és fontosságát ma már mindenütt belájták s így a legtöbb község előljárósága hozzáértő munkavezetővel s hozzá adott szakmunkásokkal sorra kezelteti az összes lakosság gyümölcsfáit, miáltal elérik azt, hogy pontos és jó munkát kap minden gazda, a permetező szerek egy mennyiségben meghozatva olcsóbbak s megszabadulnak az ellenőrző bejárástól, valamint a mulasztók büntetéseinek kirovásától. De legfontosabb ez eljárásnál az, hogy minden fa meg van kezelve, permetezve s így a kártevők nem mehetnek át a szomszédok fáira.

Hússertések értékesítése. A Mezőgazdasági Termény és Termékforgalmi Intézet támogatásával megindult Bacon gyártás céljaira nagyobb mennyiségű 7-9 hónapos, budapesti súlyban darabonként 80-85 kg. hússertés, - (angol fajok, de keresztezések is lehetnek) szükségeltetik. Azon tenyésztők, akiknek Bacon gyártásra alkalmas sertései vannak, közöljék eladási szándékukat a Termény és Termékforgalmi Intézettel (Budapest, V. Széchenyi-u. 2.)

Török gazdaságok elhelyezése Magyarországon. Országszerte igen nagy érdeklődés kísérte a török gazdaságoknak magyar gazdaságoknál való elhelyezése érdekében megindított mozgalmat. A jelentkezés hátrélejeig június hó 20-ig 1600 török ifjút kértek a gazdaságok az ország minden részéből. Örvedetes és dícséretes jelenség ez, tanujele annak, hogy a magyar nép lelkében elevenen él a rokon és baráti érzés Kemal pasa nagyszerűen fejlődő népével szemben. A budapesti török követ jóleső örömmel vette tudomásul a barátságának e szép megnyilvánulását és a török nemzet nevében máris őszinte köszönetét fejezte ki a magyar falvak népe iránt. A török kormány most végzi — nagyobbára Kisásziában — a kiküldendő török ifjak válogatását, akik valószínűleg ősszel, október közepe táján fognak hozzánk érkezni.

A Felsődnántúli Szarvasmarhatenyésztő Egyesületek Szövetségének III. rendes közgyűlése. A Felsődnántúli Szarvasmarhatenyésztő Egyesületek Szövetsége f. évi június hó 24-én tartotta rendes évi közgyűlést Győrben, Albrecht kir. herceg elnöke alatt. Albrecht kir. herceg öfensége elnöki megnyitójában örömmel közli, hogy sikerült kieszközölni a pénzügyi és földmivélésügyi minisztériumoknál a Felsődnántúli Szarvasmarhatenyésztő Egyesületek Szövetsége tagjai részére abraklakarmányok beszerzése céljából 1 millió pengő összegű 7 százalékos kölcsönt. A közgyűlés határozatokat hozott a szarvasmarhatenyésztő egyesületek és szövetségek törzskönyveinek védelme tárgyában a magántörzskönyvekkel szemben, a tej és tenyészállatértékesítés biztosítása és szabályozása, a magyar pirostarka szarvasmarhafajta standardjának meghatározása, a törzsbikák törzskönyvelésének kérdése és a törzskönyvi kivonatok árának megállapítása tárgyában.

Elmarad a debreceni talajkiállítás. A Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara folyó évi szeptember hó 28-30. napokon Debrecenben megtartani tervezett I. Országos Talajjavítási és talajmivélési szakkiállítását folyó évről bizonytalan ideig elhalasztotta, minthogy a Kamara kerületét sújtott fagykáresapás folytán előállott súlyos gazdasági helyzet miatt a Kamara anyagilag nem áldozhat most e kiállításra; minden erejét a fagykáresapás kihatásainak mérséklése érdekében indítandó akciókra és munkálatokra kívánja összpontosítani. A Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara nagy előkészítő munkát végzett már is e közérdekű, szép feladata keretében. E kiállítás nagy közszükségletet pótolna. Mindazáltal csak helyeselhető a Kamara böles elhatározása, amikor minden munkaerejével és tehetségével a súlyos csapást szenvedettek megsegülésére, mint ma legfontosabb feladatára törekszik.

Tenyészállat import Svájból. A földmivélésügyi kormányzat az ország nyugati fajta szarvasmarhate-

nyésztésének vérfelfrissítése és minőségbeli előbbrevitéle céljából az 1929. év augusztus hónapjában, illetőleg szeptember hó második felében simmenthali tenyészbikákat, valamint tenyészszüzeket, illetőleg fiatal hasas teheneket fog Svájból közvetlenül a legjobb tenyésztektől bevásárolni és behozni. Ezen importból úgy a községek, mint a magántenyésztők is részesülhetnek. Azoknak, akik az importálandó tenyészállatokkal azonnali készpénzfizetés ellenében kívánják átvenni, méltánylást érdemlő esetekben, a kormányzat 10 százalékig terjedő árengedményt ad. Nem zárkózik el a földmivélésügyi kormányzat az elől a lehetőség elől sem, hogy az importból részesülni kívánók a teljes beszerzési árat két fél évi egyenként, kamatmentes részletben fizethessék meg. A behozandó tenyészállatok teljes vámentességben és a tenyészbikák, nemkülönben a nőivarú tenyészállatok (utóbbiak 200 km-nél hosszabb távolságokra) belföldi vasúti forgalomban 30 százalékos vasúti szállítási kedvezményben részesülnek. A behozandó tenyészállatok beszerzési árára vonatkozólag természetszerűleg pontos adatok nem nyújthatók, azonban tájékoztatásul szolgálhat, hogy az elsőrendű uradalmi tenyésztekek részére megfelelő bikák ára 3000 svájci franktól felfelé, az ugyanilyen tenyészszüzeké, illetőleg fiatal hasas teheneké cca 2000 svájci franktól felfelé és a köztenyésztektől a községek stb. részére szolgáló bikák ára átlagosan 1500 svájci franktól felfelé fog mozogni. Akik az importból részesülni óhajtanak, erre vonatkozó igényeiket legkésőbb 1929. évi július hó 31-ig akár az illetékes vármegyei Felügyelőségnél, akár közvetlenül a Földmivélésügyi Minisztérium IV. I. ügyosztályánál jelentésük be.

Tiszántúli szőlők pusztulása. A helyzetjelentések már annak idején hangsúlyozták, hogy a kifagyott lökék egyrésze a tartalék tápanyagokból ki fog ugyan hajtani, de azután tápanyag felvétel hiányában vagy csak tökéletlen tápanyag felvétel következtében,

vissza fog esni. Újabb helyszíni szemlék eredményeként megállapítást nyert, hogy a kifagyott szőlők Hajdu, Bihar, Szabolcs, Szatmár vármegyékben, valamint Debrecen sz. kir. város területén magasabb fekvésben egyáltalában nem hajtottak ki, mélyebb fekvésben pedig részben kihajtottak ugyan, de fejlődésükben általában már meg is álltak, mert a tökéfejen, nyakban s a hegyenként részlegesen egészséges gyökértövekben lévő tartaléktápanyagokat a hajtások már felhasználták, viszont új gyökérzetet fejleszteni a lökék nem tudtak, legfeljebb harmatgyökérzetet állított, ami csak igen nedves csapadékú időjárás esetén alkalmas tápanyag felvételre s így a lökék éleiben maradását aligha biztosítja. rentubilis szőlő kultúrára pedig semmiesetre sem alkalmas beteg lökék eredményez, melyek későbbi pusztulása teljes bizonyossággal várható. Ily körülmények között a szőlőgazda közönségnek azon szőlő területek sem nyújthatnak reményt a jövőre, melyek most még látszólag életel mutatnak, mert kihajtottak s az újratelepítés szüksége e területeken is fennforog.

GYAKORLATI LEÁNYNEVELÉS

ROVATVEZETŐ: NETZNÉ HORVÁTH ERZSÉBET

Általánosítani kell a leányok háztartási oktatását.

Irta: Bartótiné Stégmüller Mária.

A leányok háztartási oktatásának szükséges voltát ma már az egész világon elismerik. Azt hiszem, hogy a mai gazdasági válságban a háború borzalmai és nélkülözései után nincs olyan józan férfi vagy nő, aki nem látná be, hogy a társadalmi bajok nagy részét csakis a leányok helyes és hivatásszerű nevelése és tanítása által lehet orvosolni. A leányok értelmének lehető legtökéletesebb fejlesztése, okos, művelt nőkké való nevelése csak akkor fogja a kívánt eredményeket felmutatni, ha népiskolai, polgári iskolai, sőt középiskolai oktatásuk befejezését külön háztartási iskolákban nyerik. Bármily tökéletes is az oktatás és nevelés, addig, amíg a leánygyermek mindennapi iskolát látogat, ott a tananyagának nagyrésze az általános műveltség nyújtását szolgálja, s így a háztartási oktatásra idő nem marad. De nemcsak a szorosán vett háztartási ismeretanyag szorul ott háttérbe, hanem kizárja pl. az anyyira fontos egészségügyi ismereteknek élettel való szoros összefüggésbe hozását is. Sok esetben a leánykák fiatal kora is akadályozza az idevonatkozó gyakorlati részletezésekkel. Eppen ezért, bár hazánkban is megérténék az illetékes egyének, hogy a népegészség, a csecsemő halandóság, az egyke, az alkohol, a vallástalanság, a hiúság, a könnyelmű élet és erköletelenség számos fájának akár hisszük, akár nem, csak egy az orvossága: a jövő nemzedék anyjának céltudatos, hivatásszerű nevelése. Százszor halljuk: a társadalom legfontosabb célja a család. Csak egészséges

sejtből fejlődhet egészséges szervezet. A családnak pedig, bár a férfi a feje, de a nő a lelke. Az anya még akkor is megmentheti családját, ha a férfi családfői kötelességeit elhanyagolja, de az olyan család, mely anyátlan, vagy melyben az asszony nem igazi anya, nem háziasszony, a legjobb férj mellett sem boldog, gyermekeiből a hazának jellemes fiai és leányai ritkán válnak.

Népünk egészségi viszonyait nem fogjuk a legtökéletesebb rádió és szabadegyetemi előadásokkal sem előbbre vinni, ha az anya a tisztaság és helyes táplálkozás szabályait nem ismeri, ha nem takarékos és nem szorgalmas.

Nagyobb jöltevéje a magyar népnek soha sem lesz, mint aki a háztartási oktatást tűzi zászlójára. A leánynevelés betetőzése minden fokon a háztartási oktatás legyen, mert ez az élet iskolája, melyben a serdülő leány már érettebb ésszel és helyes vezetés által tanulja megismerni jövő hívásának kötelességeit és azokat ismerve, boldogan fogja azokat családjában alkalmazni.

A háztartási iskolákra fordított tőke százszorosan kamatozik a nép erkölcsi és anyagi fejlődése, az egészséges, józan, szorgalmas, új nemzedék által. A háztartási oktatásban ne lássanak a laikusok csupán főzőiskolát, de a boldog családi élet, az erős és nagy Magyarország kivívásának egyik fontos eszközét.

A kézimunka a leánynevelés szolgálatában.

Irta: örv. Paulics Gézáné.

A serdülő leányok lelkének házas erényekkel való betöltését s e célból a női kézimunka alapos tanítása sohasem volt időszerűbb követelmény, mint ma, amikor a nők anyyira ki vannak téve a háztűzhelytől, elidegenítő u. n. modern halásoknak, amikor a szövés-fonás, harisnyakötés, tollfosztás, stb. leltűnt idők lemosolygott emlékévé vált. A haladó idővel a kerekas rokka, kötöttű sutba került, s ezekkel együtt gyakran a házierények is oda jutottak.

Dacára azonban ennek az egészségtelen közszellemnek, a gazdasági népiskolák évszázó vizsgáival kapcsolatban megtartott szép és hasznos kézimunka kiállítások arról tanuskodnak, hogy az erős akaral, kitartó és hozzáértő munka csodál művel.

Ezen iskolák növendékei a nép szerény viszonyok közt élő gyermekei, akik sokszor kemény küzdelmet folytatnak a létért már zsenge ifjuságukban és mégis fillérenként összevásárolt anyagokból sok-sok szemlelkel gyönyörködtező kézimunkát voltak képesek előállítani.

Mentsük meg leányainkat édes hazánk javára,

dolgos kezük munkája által. Kössük le idejüket kézimunkával, hogy ne jusson idő a lelket megötlő korzói: sőtákra. A kérdést a minden női lélek, tehát a leánygyermeki lélek mélyén is ott tappangó szépérezék segítségével sikeresen lehet megfogni. Mutassuk be nekik a esíki székelly lányok varrottasait, a matyó asszonyok tarka himzését, a sárközi menyecskék örökbeesü főkötőt, a komáromi madari remek asztalnémeteket, a mohács-vidéki szövötteket, a csetneki esípkét, stb. Ismertessük meg a kalotaszegi és békésmegyei gyönyörű párnavégeket. Az ügyesebbek tanulják meg a modern kézimunka különböző fajtáit, hogy ez esetleg kenyérkereseti forrás legyen számukra. Mily ideális lenne, ha a muskátllis kis ablakból, magukszötte-varrtá függöny mögül kandikálhatnának ki az utcára a mosolygó leányarcok, szorgos kezükben hasznos kézimunkán dolgozva. Tapasztalásból tudjuk, hogy milyen boldogok, mily hálásak, ha egy-egy szép kézimunkát elkészítettek. Szívesen oda adja még a legszegényebb szülő is pár fillérjét gyermekének, hogy egy párnát, dísztrükközöt, terítőcskét, kefetar-

lót készíttessen.

A kézimunka megválasztásánál legyünk tekintettel vagyoni viszonyaikra is. A mestergerendás, falócás házikóban nem kell goblein és szmírna párna, hanem jó magyaros mintájú varrottas és keresztöltés. Látassuk be velük, hogy a drágán vett boiti hobbi mennyivel előbb elszakadt, mint a jó, házilag szövött vászon fehérnemű, melyhez a lenn és kendert maguk termelhetik.

Dolgoztassunk veük, idejük van elég a téli hónapokban. S ha kézimunkával le tudjuk kötni idejüket, kedves lesz nekik a családi tűzhely, drága az idő, visszatérnek újra az otthonba s boldogan mutogatják majd az ő legfőbb kincseiket, szobáik ékességét, kézimunkájukat.

S ha minden iskola leányövendékeinek csak egy

bizonyos százalékát tudja is megmenteni, már részt vett abban a nagy nemzetmentő munkában, melynek célja: munkás magyar honleányokat nevelni.

A gazdasági népiskolák évről-évre a jövőre magyar anyáknak, háziasszonyoknak egész tömegeire tudnak ebben az irányban üdvös hallást kifejteni. Meg kell érteniük az iskolafenntartóknak, hogy e cél érdekében áldozataikat nem az iskoláért, hanem a magyar jövőért hozzák.

De magunk sem feledkezzünk meg a költségvetés összeállításánál bizonyos összeget felvenni háziipari és kézimunka tanfolyamok anyagi eszközeinek biztosítására, ami bőségesen meghozza kamatait leányaink, asszonyaink lelkének nemesbítése s gazdasági viszonyaik javulása által.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

Pályázati hirdetés.

(Közétételik a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 724-5-3/1929. számú rendelete alapján.)

A kecskeméti m. kir. állami gazdasági szaktanitónőképző intézetnek az 1929-30. tanév folyamán újból megnyitandó I. évfolyamára való felvételre pályázatot hirdetek. A tanfolyam f. évi október 1-én kezdődik és két évre terjed. A tanfolyamra összesen 15 hallgató vétetik fel, akik közül 10 az intézetben ingyenes lakásban és teljes ellátásban részesül, míg 5 hallgató a lakással és az ellátással kapcsolatos költségeket is tartozik megtéríteni.

Pályázhatnak 22-ik életévüket még be nem töltött oly hajadon elemi népiskolai tanítónők, akiknek jelen elemi népiskolai tanítónői oklevelük van.

A pályázóktól ép, teljesen egészséges testalkat annál is inkább megkívánatik, mivel a tanfolyamra felvett hallgatók részére a gyakorlati munkákban való részvétel alól felmentés nem adható.

A szabályszerű, ezidőszert 1.60 pengő okmánybéllyel ellátott kérvényhez a következő okmányok csatolandók:

- a) születési anyakönyvi kivonat;
- b) elemi iskolai tanítónői oklevél;
- c) magyar állampolgárságot tanúsító hatósági bizonyítvány;
- d) erős és teljesen egészséges szervezetről, valamint testi és szellemi épségről szóló hatósági tisztviselői bizonyítvány;
- e) a szülők foglalkozását és vagyoni állapotát, a kiskorú gyermekek számát feltüntető újabb keletű hiteles községi bizonyítvány;
- f) erkölcsi bizonyítvány;
- g) esetleges szolgálati bizonyítvány.

A pályázati kérvényben felütnetendő az, hogy a kérelmező ingyenes, vagy fizetési helyre kéri a felvételt?

Az ingyenes helyekre pályázók a fentebb említett okmányokon kívül vagyontalanságukat igazoló községi bizonyítványt is tartoznak a kérvényükhöz csatolni, úgyszintén a községi elöljáróság előtt kiállított szülői, vagy gyámi nyilatkozatot arról, hogy a szülő vagy gyám kötelezettséget vállal arra, miszerint az intézetbe felvett hallgató az oklevél megszerzését

követő tanévtől kezdődően állami szolgálatra jelentkezik és legalább 6 évet valamely önálló gazdasági népiskolánál, vagy más iskolánál állami szolgálatban tölt el, ellenkező esetben a gazdasági szaktanitónőképző intézetben eltöltött idő alatt a kiképzést illetően felmerült költségeket félév alatt megtéríti. Ugyancsak kötelezettséget vállal a szülő vagy gyám arra is, hogy a felmerült költségeket a szaktanitónőképző intézetben eltöltött időre akkor is megtéríti félév leforgása alatt, ha a hallgató tanulmányait bármely saját hibájából felmerülő ok miatt kénytelen félbeszakítani.

A felvételeknél vidéken nevelkedett, a falusi gazdasági életet ismerő s így a gyakorlati mezőgazdaság iránt több érdeklődéssel bíró pályázók előnyben részesülnek.

A pályázati kérvényeket a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez címezve azon tanítónőképző intézet igazgatóságához kell benyújtani, amely intézetnél a pályázók elemi népiskolai tanítónői oklevelüket szerezték.

Már működésben levő elemi népiskolai tanítónők kérvényeket a működésük helyére illetékes kir. tanfelügyelőhöz tartoznak benyújtani.

A beérkezett pályázati kérvényeket a tanítónőképző intézet igazgatója és az intézethez beosztott gazdasági szaktanár, illetve a kir. tanfelügyelő átvizsgálják és a felvételre csak azokat hozzák javaslatba, akik a tanítónőképző intézet öt évfolyama alatt a háztartási teendők és a kézimunka iránt a legnagyobb hajlamot és kedvet mutatták, illetőleg a gazdasági szaktanitónői pályára való rátermettségüknek tanítónői szolgálatuk alatt is tanujelét adták.

Az egyes igazgatóságok, illetve kir. tanfelügyelőségek a kérvényeket jelentésük kíséretében a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez terjesztik fel.

A gazdasági szaktanitónőképző intézetbe a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter javaslatára a m. kir. földművelésügyi miniszter veszi fel a pályázókat.

A felvett hallgatók a jelentkezéskor gazdasági irányú felvételi vizsgálatot tesznek s ezenfelül orvosilag is megvizsgálatnak, mivel az intézet kötelekébe történő felvétel véglegessé csak akkor válik, ha a pályázó a vizsgálaton is minden tekintetben alkalmasnak találtatik.

Pályázati határidő: 1929. évi július hó 15.
Budapest, 1929. évi május 6-án.

A m. kir. vallás- és közokt. ügyi miniszter.

M. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől

780-02

120-1929.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 780-02 42/1929. számú rendelete »A tengeri gazdasági jelentősége és célirányos termelése« című munka ajánlása tárgyában.

Valamennyi önálló gazdasági népiskola Igazgatóságának.

Rajezy Géza mezőgazdasági kamarai titkár ny. m. kir. gazdasági tanárnak »A tengeri gazdasági jelentősége és célirányos termelése« című művét, a szakantitói könyvtárak részére beszerzésre ajánlom.

A könyv 1929. évben jelent meg. Beszerezhető a szerzőnél (Kaposvár, Deák-tér 1. sz.) Ára 3.60 pengő. Budapest, 1929. évi június hó 6-án.

A miniszter rendeletéből:

dr. Zsarkó Pál s. k.
miniszteri titkár.

M. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől:

715 11

197 1929.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Péterffy Katalin, Juhász Ilona, Bodross Ilona, Simó Anna, Uzony Mária és Nagy Aranka oklevelés gazdasági szaktanítónőket 1929. évi július hó 1-től kezdődő hatállyal, állami helyettes gazdasági szaktanítónői minőségben alkalmazta.

Budapest, 1929. évi június hó 20-án.

A miniszter helyett:

dr. Gévay Wolff Nándor s. k.
államtitkár.

M. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől:

745 11

157 1929.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Hejlyes Erzsébet esanádpalotai állami gazdasági szaktanítónőt további szolgálattételre a szeghalmi önálló gazdasági népiskolához osztotta be.

Budapest, 1929. évi május hó 28-án.

A miniszter helyett:

dr. Petri Pál s. k.
államtitkár.

M. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől

745-11

220-1929

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Czákó József pápateszéri állami gazdasági szaktanítót további szolgálattételre a köröstarcsai önálló gazdasági népiskolához osztotta be és egyúttal az iskola igazgatói teendőinek ellátásával megbízta.

Budapest, 1929. évi június hó 27-én.

A miniszter helyett:

Dr. Petri Pál sk.
államtitkár.

M. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől

745 0

16-1929

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Biró

Antal nagykörűi gazdasági népiskolai igazgatót további szolgálattételre a kiskundorozsmai I. sz. (belletrületi) önálló gazdasági népiskolához osztotta be, s egyben az iskola igazgatói teendőinek ellátásával megbízta.

Budapest, 1929. évi június hó 26-án.

A miniszter helyett:

Dr. Petri Pál sk.
államtitkár.

GAZDÁLKODÁS**Gondoskodjunk idején az alomszalma pótlásáról.**

Az idei rendkívül nagy fagykarak folytán az őszi kalászosok nagyrészt kellett kiszántani a Tiszántúlon s így a fagykár hatásaként a legtöbb tiszántúli gazdaság ez évben jóval kevesebb alomszalmával fog rendelkezni, mint amennyire állatállománya arányában és trágyanyerése nézőpontjából szüksége van. A hiányzó alommennyiség pótlására pedig mielőbb törekednie kell a gazdának, mert tél közepén, amikor csekély alomkészlete fogytán lesz, előreláthatólag drágán és nehezen fogja az alomanyagot beszerezni, másrészt annak gazdaságába való fuvarozása is legtöbb vidéken a téli rossz utakon alig lesz lehetséges.

A Tiszántúl hiányzó alomanyagának pótlása részben tőzegalommal lehetséges.

Az alomtőzeg használata a belterjes mezőgazdasági kulturájú államokban már régóta nagy szerepet játszik. Az alomtőzeg használata úgy a szakirodalom, mint a gyakorlati gazda megítélése szerint is igen sok előnnyel jár s különösen nagy a jelentősége az okos trágyagazdálkodás terén. A jelen ősleges szalmaév különösen alkalmas arra, hogy az alföldi magyar gazdák is meggyőződhesenek a tőzeg alomként való használatának célszerűségéről és gazdaságosságáról, ami azért is könnyen megvalósítható, mert az alomtőzeg jelenlegi ára lényegesen olcsóbb, mint a szalma jelenlegi budapesti ára s alig remélhető, hogy az elkövetkező gazdasági évben a szalmát lényegesen olcsóbb áron lehetne a jelenlegi budapesti ár alatt beszerezni. A tőzegalom mellett, hogy olcsó, a jó alom minden kellékét egyesíti, az állatoknak puha, száraz, meleg fekvőhelyet nyújt s a trágyaanyagok veszteségmentes felfogására és eltartására kiválóan alkalmas, végül arányilag jóval kevesebb kell belőle, mint a szalmából.

A belföldön meglévő jelenlegi tőzégkészlet az előrelátható szükséglethez viszonyítva nem jelentős, azért a Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara a gazdák segítségére kíván tenni ennek beszerzésében s azokat a gazdaságokat, melyeknek alomszükséglete nincs fedezve s az alomhiány pótlására a legalkalmasabb és leggazdaságosabb alomtőzeget kívánják alkalmazni, hogy igényüket a mennyiség megjelölésével legkésőbb folyó évi július hó 15-ig jelentsék be a Kamara hivatalához (Debrecen, Hunyadi-u. 5. l. em.), mert csak így áll módjában a Kamarának, hogy a szükséges alomtőzeg mennyiségét a most érvényben lévő olcsó árak mellett biztosítsa.

lót készíttessen.

A kézimunka megválasztásánál legyünk tekintettel vagyoni viszonyaikra is. A mestergerendás, falócs házikóban nem kell goblein és szmírna párna, hanem jó magyaros mintájú varrottas és keresztöltés. Látassuk be velük, hogy a drágán vett boiti hohni mennyivel előbb elszakadt, mint a jó, házilag szövött vászon fehérnemű, melyhez a lent és kenderi maguk termelhetik.

Dolgoztassunk velük, idejük van elég a téli hónapokban. S ha kézimunkával le tudjuk kötni idejüket, kedves lesz nekik a családi tűzhely, drága az idő, visszatérnek újra az otthonba s boldogan mutogatják majd az ő legfőbb kincseiket, szobáik ékességét, kézimunkájukat.

S ha minden iskola leány növendékeinek csak egy

bizonyos százalékal tudja is megmenteni, már részt vett abban a nagy nemzetmentő munkában, melynek célja: munkás magyar honleányokat nevelni.

A gazdasági népoktatás évről-évre a jövő magyar anyáknak, háziasszonyoknak egész tömegeire tudnak ebben az irányban üdvös hallást kifejteni. Meg kell érteniök az iskolafenntartóknak, hogy a cél érdekében áldozataikat nem az iskoláért, hanem a magyar jövőért hozzák.

De magunk sem feledkezzünk meg a költségvetés összeállításánál bizonyos összeget felvenni háziipari és kézimunka tanfolyamok anyagi eszközeinek biztosítására, ami bőségesen meghozza kamatait leányaink, asszonyaink lelkének nemesítése s gazdasági viszonyaik javulása által.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

Pályázati hirdetés.

(Közzététel a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 724-5-3/1929. számú rendelete alapján.)

A kecskeméti m. kir. állami gazdasági szaktanítónőképző intézetnek az 1929-30. tanév folyamán újból megnyitandó I. évfolyamára való felvételre pályázatot hirdetek. A tanfolyam f. évi október 1-én kezdődik és két évre terjed. A tanfolyamra összesen 15 hallgató vétetik fel, akik közül 10 az intézetben ingyenes lakásban és teljes ellátásban részesül, míg 5 hallgató a lakással és az ellátással kapcsolatos költségeket is tartozik megtéríteni.

Pályázhatnak 22-ik életévüket még be nem töltött oly hajadon elemi népiskolai tanítónők, akiknek jelen elemi népiskolai tanítónői oklevelük van.

A pályázóktól ép, teljesen egészséges testalkat annál is inkább megkívánatik, mivel a tanfolyamra felvett hallgatók részére a gyakorlati munkákban való részvétel alól felmentés nem adható.

A szabályszerű, ezidőszert 1.60 pengő okmánybélyeggel ellátott kérvényhez a következő okmányok csatolandók:

- a) születési anyakönyvi kivonat;
- b) elemi iskolai tanítónői oklevél;
- c) magyar állampolgárságot tanúsító hatósági bizonyítvány;
- d) erős és teljesen egészséges szervezetről, valamint testi és szellemi épségről szóló hatósági orvosi bizonyítvány;
- e) a szülők foglalkozását és vagyoni állapotát, a kiskorú gyermekek számát feltüntető újabb keletű hiteles községi bizonyítvány;
- f) erkölcsi bizonyítvány;
- g) esetleges szolgálati bizonyítvány.

A pályázati kérvényben feltüntetendő az, hogy a kérelmező ingyenes, vagy fizetési helyre kéri a felvételt?

Az ingyenes helyekre pályázók a fentebb említett okmányokon kívül vagyontalanságukat igazoló községi bizonyítványt is tartoznak a kérvényükhöz csatolni, úgyszintén a községi elöljáróság előtt kiállított szülői, vagy gyámi nyilatkozatot arról, hogy a szülő vagy gyám kötelezettséget vállal arra, miszerint az intézetbe felvett hallgató az oklevél megszerzését

követő tanévtől kezdődően állami szolgálatra jelentkezik és legalább 6 évet valamely önálló gazdasági népoktatónál, vagy más iskolánál állami szolgálatban tölt el, ellenkező esetben a gazdasági szaktanítónőképző intézetben eltöltött idő alatt a kiképzést illetően felmerült költségeket félév alatt megtéríti. Ugyancsak kötelezettséget vállal a szülő vagy gyám arra is, hogy a felmerült költségeket a szaktanítónőképző intézetben eltöltött időre akkor is megtéríti félév leforgása alatt, ha a hallgató tanulmányait bármely saját hibájából felmerülő ok miatt kénytelen félbeszakítani.

A felvételeknél vidéken nevelkedett, a falusi gazdasági életet ismerő s így a gyakorlati mezőgazdaság iránt több érdeklődéssel bíró pályázók előnyben részesülnek.

A pályázati kérvényeket a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez címezve azon tanítónőképző intézet igazgatóságához kell benyújtani, amely intézetnél a pályázók elemi népiskolai tanítónői oklevelüket szerezték.

Már működésben levő elemi népiskolai tanítónők kérvényeket a működésük helyére illetékes kir. tanfelügyelőhöz tartoznak benyújtani.

A beérkezett pályázati kérvényeket a tanítónőképző intézet igazgatója és az intézethez beosztott gazdasági szaktanár, illetve a kir. tanfelügyelő átvizsgálják és a felvételre csak azokat hozzák javaslatba, akik a tanítónőképző intézet öt évfolyama alatt a háztartási teendők és a kézimunka iránt a legnagyobb hajlamot és kedvet mutatták, illetőleg a gazdasági szaktanítónői pályára való rátermettségüknek tanítónői szolgálatuk alatt is tanujelét adták.

Az egyes igazgatóságok, illetve kir. tanfelügyelőségek a kérvényeket jelentésük kíséretében a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez terjesztik fel.

A gazdasági szaktanítónőképző intézetbe a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter javaslatára a m. kir. földművelésügyi miniszter veszi fel a pályázókat.

A felvett hallgatók a jelentkezéskor gazdasági irányú felvételi vizsgálatot tesznek s ezenfelül orvosilag is megvizsgálatnak, mivel az intézet kötelekébe történt felvétel véglegessé csak akkor válik, ha a pályázó a vizsgálaton is minden tekintetben alkalmasnak találtatik.

Pályázati határidő: 1929. évi július hó 15.

Budapest, 1929. évi május 6-án.

A m. kir. vallás- és közokt. ügyi miniszter.

M. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől
780--02
120--1929.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 780--02 42/1929. számú rendelete „A tengeri gazdasági jelentősége és célirányos termelése» című munka ajánlása tárgyában.

**Valamennyi önálló gazdasági népiskola
Igazgatóságának.**

Rajczy Géza mezőgazdasági kamarai titkár ny. m. kir. gazdasági tanárnak „A tengeri gazdasági jelentősége és célirányos termelése» című művét, a szakmai-tudományi könyvtárak részére beszerzésre ajánlom.

A könyv 1929. évben jelent meg. Beszerezhető a szerzőnél (Kaposvár, Deák-tér 1. sz.). Ára 3.60 pengő.
Budapest, 1929. évi június hó 6-án.

A miniszter rendeletéből:

dr. Zsarkó Pál s. k.
miniszteri titkár.

M. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől:
715 11
197 1929.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Péterffy Katalin, Juhász Ilona, Bodross Ilona, Simó Anna, Uzony Mária és Nagy Aranka okleveles gazdasági szaktanítónőket 1929. évi július hó 1-től kezdődő hatállyal, állami helyettes gazdasági szaktanítónői minőségben alkalmazta.

Budapest, 1929. évi június hó 20-án.

A miniszter helyett:

dr. Gévay Wolff Nándor s. k.
államtitkár.

M. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől:
745 11
157 1929.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Hejlyes Erzsébet csanádpalotai állami gazdasági szaktanítónőt további szolgálattételre a szeghalmi önálló gazdasági népiskolához osztotta be.

Budapest, 1929. évi május hó 28-án.

A miniszter helyett:

dr. Petri Pál s. k.
államtitkár.

M. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől
745--11
220--1929

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Czákó József pápateszéri állami gazdasági szaktanítót további szolgálattételre a köröstarcsai önálló gazdasági népiskolához osztotta be és egyúttal az iskola igazgatói teendőinek ellátásával megbízta.

Budapest, 1929. évi június hó 27-én.

A miniszter helyett:

Dr. Petri Pál sk.
államtitkár.

M. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől
745 0
16 1929

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Biró

Antal nagykörű gazdasági népiskolai igazgatót további szolgálattételre a kiskundorozsmai I. sz. (belletrületi) önálló gazdasági népiskolához osztotta be, s egyben az iskola igazgatói teendőinek ellátásával megbízta.

Budapest, 1929. évi június hó 26-án.

A miniszter helyett:

Dr. Petri Pál sk.
államtitkár.

GAZDÁLKODÁS

Gondoskodjunk idején az alomszalma pótlásáról.

Az idei rendkívül nagy fagykarak folytán az őszi kalászosok nagyrészt kellett kiszántani a Tiszántúlon s így a fagykár hatásaként a legtöbb tiszántúli gazdaság ez évben jóval kevesebb alomszalmaival fog rendelkezni, mint amennyire állatállománya arányában és trágyanyerése nézőpontjából szüksége van. A hiányzó alommennyiség pótlására pedig mielőbb törekednie kell a gazdának, mert tél közepén, amikor csekély alomkészlete fogytán lesz, előreláthatólag drágán és nehezen fogja az alomanyagot beszerezni, másrészt annak gazdaságába való fuvarozása is legtöbb vidéken a téli rossz utakon alig lesz lehetséges.

A Tiszántúl hiányzó alomanyagának pótlása részben tőzegalommal lehetséges.

Az alomtőzeg használata a belterjes mezőgazdasági kulturájú államokban már régóta nagy szerepet játszik. Az alomtőzeg használata úgy a szakirodalom, mint a gyakorlati gazda megítélése szerint is igen sok előnnyel jár s különösen nagy a jelentősége az okoskerü trágyagazdálkodás terén. A jelen ősleges szalmaév különösen alkalmas arra, hogy az alföldi magyar gazdák is meggyőződhesenek a tőzeg alomként való használatának célszerűségéről és gazdaságosságáról, ami azért is könnyen megvalósítható, mert az alomtőzeg jelenlegi ára lényegesen olcsóbb, mint a szalma jelenlegi budapesti ára s alig remélhető, hogy az elkövetkező gazdasági évben a szalmát lényegesen olcsóbb áron lehetne a jelenlegi budapesti ár alatt beszerezni. A tőzegalom mellett, hogy olcsó, a jó alom minden kellékét egyesíti, az állatoknak puha, száraz, meleg fekvőhelyet nyújt s a trágyaanyagok veszteségmentes felfogására és eltartására kiválóan alkalmas, végül arányilag jóval kevesebb kell belőle, mint a szalmából.

A belföldön meglévő jelenlegi tőzegkészlet az előrelátható szükséglethez viszonyítva nem jelentős, azért a Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara a gazdák segítségére kíván tenni ennek beszerzésében s azokat a gazdaságokat, melyeknek alomszükséglete nincs fedezve s az alomhiány pótlására a legalkalmasabb és leggazdaságosabb alomtőzeget kívánják alkalmazni, hogy igénylésüket a mennyiség megjelölésével legkésőbb folyó évi július hó 15-ig jelentésük be a Kamara hivatalához Debrecen, Hunyadi-u. 5. I. em., mert csak így áll módjában a Kamarának, hogy a szükséges alomtőzeg mennyiségét a most érvényben lévő olcsó árak mellett biztosítsa.

A tengeriszár értékesítésének új módja. A Tiszántúli szántóföldjének évente mintegy negyedrészen termelnek tengerit. A tengeriszár értékesítése takarmányként, jórészt tüzelőanyagként történt, ami azonban nem gazdaságos felhasználása a tengeriszárnak. Dornier Béla szabadalmazott eljárásával a tengeri és cirok szárból cellulozé (papír) állítható elő s e papírgyártási mód Amerikában már alkalmazásban van. Magyarországon most tervezi egy gyár létesítését, ha a nyersanyagul használandó tengeriszár kellő mennyiségben és huzamosabb időn át biztosítható lesz. A gyár évi tengeriszár szükséglete mintegy 16.000 kat. hold terméséből fedezhető. A tengeriszár termésnek a lekötése most van folyamatban. Az állami birtokok már 2000 kat. hold tengeriszár termésének leszállítására szerződést kötöttek, míg a többi mennyiséget magánbirtokoktól köli le a vállalat. A tervezett cellulozé gyár létesítése igen fontos országos érdekelt szolgál, mert Magyarország jelenlegi cellulozé illetve papír behozatalának értéke évenként több mint 30 millió pengőt tesz ki, amelynek jelentékeny része megtakarítható, ha az ország cellulozé szükségletét hazai gyárakban, hazai anyagból állítjuk elő. A tengeriszár termést ugyan 10 évre kell lekötni, de azon esetben, ha az ideig takarmányhiány miatt ezévből nem tudná a gazda a tengeriszár termését nélkülözni, úgy is köthető a szerződés, hogy első ízben csak majd az 1930. évi tengeriszár termés adandó át a lekötött mennyiségben. A tengeriszárat a vállalat légszáraz állapotban veszi át s mázsáknékként a 100 holdon felüli cukorrépatermelőknek a cukorrépáért fizetett árat adja. Érdeklődőknek készséggel ad részletes tájékoztatást ez ügyben a Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara Debrecen, Hunyadi-utca 5. I. em.

A talaj beéredettsége és a cserepesedés. Hager dr. a bonni kísérleti telep vezetője a Németországi Gazdasági Egyesület (D.L.G.) február ülésén előadást tartott a tárgyról, melyen a talaj beéredettsége sokféle előnyét emelte ki. Ezenkívül rámutatott a talaj cserepes felületével járó hátrányokra, valamint a trágya és műtrágyának a talaj strukturájára gyakorolt befolyására. Mészartalmu trágyák, u. m. mészműtrógén, thomassalak, rhenániafoszfát stb. a beéredettséget előmozdítják, ezzel szemben a káli és nátróntartalmu trágyák szénsavas vegyületekké átváltozva a talaj kolloidjait (szerves sav vegyületeit) megbontják és a talajszemcsék helyett kompakt, iszapos tömeggé változtatják át a termőréteget, különösen állandó használatnál. Csilisalétromot utóbbi időben a mészkimélő trágyának mondják, ez teljesen alkaptalan. Ehronberg tanár már 1920-ban rámutatott arra, hogy igen rossz hatást fejt ki a talaj kolloid a talajszemcsékre. Ezzel a körülménnyel ma még nem számolnak eléggé, mikor arról van szó, hogy csilisalétromot vagy szintetikus amoniak és mésztartalmu műtrágyát használjunk. Hogy milyen mértékű a talaj eliszapolása nem mésztartalmu műtrágyák használatánál azt Ehrenberg oly módon is igazolta, hogy egy Rothamstedben (Anglia) végzett kísérletre utalt, melynél két egyforma fekvésű és minőségű táblát felváltva csilisalétrommal és kénsavas ammoniakkal trágyáztak és megállapították, hogy az alagsóvek a csilisalétrommal trágyázott táblán hamarosan bedugultak. A talajszemcsék közötti üregek ugyanis feldultak, a mélyebb rétegekbe lemosott kolloidok betömtek és így a szívóesóvek működését megszüntették. Hy

esetben, mikor a talajstruktúra hosszantartó megromlásától és ezzel együttjáról a termések jelentékeny csökkentésétől kell tartani egész trágyázi rendszerünket át kell állítani és mésztartalmu műtrágyák használatával a talaj beéredését elő kell segíteni. Atyáink idejében ugylátszik, hogy többet törődtek a talaj helyes morzsákos összetételével, mert a gazdál aszerint ítéltek meg, hogy mennyire ért annak előidézéshez és megtartásához. A mai nehéz időkben fokozott mértékben áll az, hogy úgy az egyének, mint a köznek kiválóan érdeke, hogy célirányos művelési és trágyázi rendszerrel a fent elmondott veszély kikerülésére minden lehetőleg megtegyen.

A kifagyott szőlők pótlása gyümölcsösök telepítésével. A Tiszántúli igen nagy részében a szőlőkben katasztrófális pusztítást végzett a fagy, úgy, hogy nagy területek újratelepítése válik szükségessé. A mai súlyos gazdasági viszonyok mellett, amikor a szőlő és bortermelés évek óta válsággal küzd, meggondolandó, hogy a kifagyott szőlőterületek nem hasznosíthatók-e inkább más termesztéssel, mint szőlővel? Kétségtelen, hogy legtöbb szőlő területe gyümölcsös létesítésére alkalmas s így elsősorban a gyümölcsfa ültetés kínálkozik a kipusztult területek szőlőinek pótlására. A Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara úgy a kártszenvedett gazdák, mint a közzgazdaság érdekében is rendkívül fontosnak tartja, hogy a kipusztult szőlőterületek lehetőleg mielőbb újból a hasznos termelés szolgálatába állíttassanak. Ezért indítja meg a Kamara kedvezményes gyümölcsfa telepítési akcióját, melynek során: 1. Díjtalan szaktanácsot ad és terveket készít gyümölcsösök létesítésére, megjelölve a haszongyümölcs termesztésre a talaj és klíma szerint legalkalmasabb fajtaikat. 2. A Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara kapcsolatában működő Toepler Ottó pusztamonostori gyümölcsfatelepről az árjegyzéki árakból 20 százalék engedménnyel adja a gyümölcsfa esemeteket azoknak, akik a Kamara keretébe tartozó Faültetők Társaságának tagjai. 3. A Tiszántúli Körzeti Mezőgazdasági Hitelszövetkezettől gyümölcsfacsometék vásárlására hitelt eszközöl ki a Kamara, a napi legkedvezőbb kamattal mellett, bankszerű fedezet alapján, mely kölcsönök váltók mellett lejáratonként az eredeti tőke 10 százalékának törlesztése mellett a pénzüpiac mindenkori helyzete szerint megállapíthatók. Ezen kölcsönt a legalább 10 kat. holdas szőlőbirtokokosok vagy 100 holdon felüli gazdák vehetik igénybe a körzeti szövetkezettől közvetlenül, míg kisebb szőlőbirtokokosok szervezeteikben közőse. Felsorolt kedvezményeket csak azon gazdák kérhetik, akik tagjai a Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara kebelében működő Faültetők Társaságának, melybe díjtalanul és minden anyagi kötelezettség vállalása nélkül bárki beléphet. A jelentkezés sürgős, mert a korlátozott mértékű hitelkerettel szemben előreláthatólag nagy lesz az érdeklődés. Részletes tájékoztatást ad a Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara Debrecen, Hunyadi-u. 5. I. em.

IRODALOM

Magyar gyümölcs tömegtermesztése.

Irta **Czapáry Bertalan**, kertészeti igazgató.

Ebben az igen hasznos és gyakorlati irányú munkában a szerző részletesen foglalkozik hazai gyümölcs-termesztésünk minden fontosabb kérdésével, mely napjainkban gazdálkodási rendszerünk válsága folytán közérdeklődésre tarthat számot. A jövedelmező gyümölcs-gazdálkodás felé vezető egyetlen helyes út az egyöntetű árú tömeges előállításában jelöli meg.

Pomológiai részében ismerteli és pontosan leírja mindazokat a gyümölcsfajtaikat, melyek hazánkban tömegtermelés szempontjából értékkel bírnak. Teljesen gyakorlati irányban foglalkozik a meglévő gyümölcsösök egységesítésével, átültetésével, új gyümölcsösök telepítésével, a gyümölcsfák gondozásával, betegségek-ellenségeiktől való megvédésével.

Külön fejezetben tárgyalja a gyümölcs-gazdálkodás kereskedelmi részét a nagy felvevőpiacok igényeinek figyelembevételével.

Ez a könyv nélkülözhetetlen tanácsadója minden modern gyümölcstermelőnek, de haszonnal forgathatják a szakoktatók is. Kapható a Kelet Népe lap- és könyvkiadónál Budapest, V., Lipót-körút 27. és minden könyvkereskedés útján, 3 pengőért.

Dr. Kiss István: Adalék a magyar tanyakérdéshez. Ezen a címen egy érdekes és figyelemre méltó kis tanulmány fekszik előttünk, mely a tanyakérdés irodalmába sok új és a közvetlen tapasztalás eleven erejével ható szempontot visz. Tudományos megállapításai, megkapó adatsoportosításai mellett különös figyelmet érdemelnek a tanyai gazdasági népoktatásra vonatkozó eredeti gondolatai, melyeket ajánlatos ismerni és megfontolni mindenkinek, aki a gazdasági népoktatás mezején munkálkodik, vagy az iránt komolyan érdeklődik és általában szeretettel gondol a magyar tanyavilág küzködő népére. A tanulmányhoz dr. Steinecker Ferenc egyetemi tanár írt melegen méltányoló előszót. Kapható a Csongrád-Bokros-part-gyógyjai gazdaolvasókörmél.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Z.J. kartársnak, Csepreg. A közismereti órákért díjazás nem jár. A gazdasági óradíjakat a V. K. M. 5811-1925. számú rendelet szabályozza. Heti egy óra után évente 10 aranykorona a tanfolyamot végzettek részére (akár férfi, akár nőtanárnőről van szó) és 30 aranykorona azoknak, akik csak jogosítvány alapján tanítanak szaktárgyakat. Az aranykoronát tessék beszerezni 11.500-al, vagy 17.000-el a szerint, hogy törvényhatóságában melyik van gyakorlatban és az így nyert papírkorona összegét 12.500-al elosztva megkapjuk a pengőértéket. Óradíjjal a köteles heti 1 gazdasági óra után lehet és kell a költségvetésbe felvenni. Ezt az iskolafenntartó község viseli; ha nincs rá fedezete, köteles államsegélyt kérni. A fedezet hiánya azonban okmányokkal nagyon alaposan igazolandó, ami bizony egy kissé körülményes dolog. Elmaradt óradíjai kiutalása érdekében tessék a vármegyei közigazgatási bizottsághoz fordulni. A kimondott községi faiskolában a bírónak joga van intézkedni, de a gazdasági népiskola gyakorlatterületén nem, mert ott a királyi tanfelügyelő által jóváhagyott üzemszabvány szerint kell gazdálkodni. Ebben a részben is a vármegyei közigazgatási bizottság tehet igazságot. Tessék talán huzakodások elkerülése végett a bírót meggyőzni arról, hogy csak a növényeknek és szülőknek hasznára volna, ha az iskola maga fermelhetné meg a füzvesszőt, melyen a gyermekek a kosárfonást megtanulják. Az élősövény a szegény ember kerítéskéje, olcsóbb a sodronynál, de nem jobb, mert a talajt árnyékolja és zsarolja s az élősövénynek jó búvóhelyet nyújt. Gyümölcsoltványokért tessék valamelyik önálló gazdasági népiskolához fordulni.

Kérem igentisztelt előfizetőinket, hogy a címszalagon jelzett lejáratú időtől legalább a folyó évi június végéig terjedő előfizetéseiket szíveskedjenek a mellékelt csekklap felhasználásával rendezni, hogy a postai megbízás útján való beszedést már költségkimelés céljából is mellőzhessük.

Öt darab

„Mogor“ rendszerű

VÁNDORKAPTÁR

teljes felszereléssel, belső önitatóval, szabadalmazott, herét kirekesztő röpnilyással eladó. -- Iskolai gazdaságokban szemléltetés szempontjából is nélkülözhetetlen. Érdeklődők forduljanak e lap szerkesztőségéhez.

Szénagyűjtő fageréblye

kapható a kalocsai Mészeti Egyesületnél darabonként 50 fillérért, vasutállomáson feladva. Szállítás a vevőt terheli, 10 darabnál kevesebb nem szállítható. Rendelésnél szíveskedjék lapunkra hivatkozni, mivel az eladási ár 10%-át Egyesületünk kapja jutalékképpen.

Engedélyezett gazdasági tankönyvek az 1929—30. tanévre.

Miniszteri engedélyezés
száma :

Abonyiné Keresztury Margit : Önálló gazdasági népiskolai és osztott gazdasági továbbképző iskolai **Olvasó- és tankönyv** leányiskolák I., II., III. osztálya számára

63.986/1928—IIIa

Osztályonként külön-külön kötetben, avagy mindhárom osztály számára egyetlen kötetbe fűzve szállítjuk.

Uflaki Dillmos—Varga Márton : Önálló gazdasági népiskolai és osztott gazdasági továbbképző iskolai **Olvasó- és tankönyv** fiúiskolák I., II., III. osztálya számára

61.438.1928—IIIa

Osztályonként külön-külön kötetben, avagy mindhárom osztály számára egyetlen kötetbe fűzve szállítjuk.

Hübner József : **A kisgazda könyve.** Tankönyv gazdasági továbbképző iskolák I., II., III. osztálya számára

44.111.1927—IIIa
53.256/1928—IIIa
884—05.88—1929—IIIa

Osztályonként külön-külön kötetben, avagy mindhárom osztály számára egyetlen kötetbe fűzve szállítjuk. **Tájékoztató és tanmenet** minden kötethez kívánságra díjtalanul kapható.

Tóth Mihály : **Búzakalász.** Gazdálkodó ifjak, leányok könyve I., II., III. osztály számára

53.255/1928—IIIa
84.501.1928—IIIa
884—05/88—1929—IIIa

Osztályonként külön-külön kötetben, avagy mindhárom osztály számára egyetlen kötetbe fűzve szállítjuk. **Tananyagbeosztás** az I—III. esztendőről kívánságra díjtalanul kapható.

Tankönyvjegyzék, árjegyzék, bevezetés céljából kívánt tiszteletpéldányok megküldését sziveskedjék bizalommal tankönyv-osztályunktól levelezőlapon kérni.

FRANKLIN TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet

Budapest, IV., Egyetem-u. 4